49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1581 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 – 30 ՕԳՈՍՏՈՍ 1906 10 ԲԷՃԷՊ 1324 – 17 ՍԱՂԻՍ ՈՄ 1322

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղը Ալի Հատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

Մանկունների Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اومانس فریه
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Գաղղ. համար	80 գրշ.	50 գրշ.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԷՏՔ ՉԷ ԹՔՆԵԼ

Ո՛րքան ականատես ըլլանք գիտութեան հրաշալիքներուն, անոր օրըստօրէական յառաջդիմութիւններուն ու խաւարէն դէպի լոյսը ելած փոթիկոտ քայլերուն ու որքան պարզուին ու լուսաւորուին բնութեան գաղտնիքները մեր միտքերուն առջեւ ու վերջապէս ո՛րչափ օգտուինք գիտութեան ընձեռած բոլոր դիւրութիւններէն ու գիւտերէն, դարձեալ կարծես դժգոհ ենք ու դժուարահաճ։ Ու այս բնականօրէն։

Իրաւ է թէ չուրացուիր այսօր բժշկութեան բարերար դերը մարդկային կեանքին մէջ, սակայն երբ կը տեսնենք որ դեռ կան բազմաթիւ հիւանդութիւններ որոնք անխնայ մարդկային դեռափթիթ կեանքերը կը տապալեն, քնականաբար իրաւամբ կը ցաւինք անոնց կորստեան վրայ, չխորհելով բնաւ թէ կրնայինք թուամբ մը կանգնել այդ հիւանդութեանց սոսկալի տարածումին առջեւ և թէ մենք ենք ուղղակի կամ անուղղակի պատճառները հիւանդութեանց և անոնց գործած աւերներուն։

Բժշկութիւնը այսօր մարդութեան փափուկ կեանքին սպառնացող թշնամիներուն, այսինքն միքրոպներուն այն պզտիկ ու անտեսանելի մանրէներուն՝ խիստ շատին դէմ մաքառելով յաղթած է անոնց։ Տարիներ առաջ բազմաթիւ կեանքեր կ'ոչնչանային ի զուր, լոկ դարման մը չգտնելուն և կամ թշնամին յայտնի չըլլալուն համար։ Այսօր խիստ շատ հիւանդութեանց պատճառը կամ միքրոպը յայտնի ըլլալով, գիտութիւնը յաղթական կերպով ջախջախած է փափուկ կեանքերնուս սպառնացող պզտրտիկ սակայն անողոք թշնամիները։ Հետեւապէս այսօրուան մարդութիւնը բնականաբար շատ բան կը պարտի այն գիտուններուն, որոնք իրենց գանկը ու ուղղը մաշեցուցած ու կեանքերնին անգամ վրայ ուուած են, իրենց նմանեաց կեանքերը փրկելու համար։

Սակայն ցաւ է ըսել թէ, մարդիկ անհոգ իրենց կեանքին պահպանման, պէտք եղածին պէս չեն օգտուած, ու չեն օգտուիր գիտութեան ընձեռած դիւրութիւններէն ու նոյն իսկ ամենապարզ առողջապահիկ կանոնները և կամ տարփոխիկ հիւանդութեան մը ատեն ձեռք առնուելիք խիստ պարզ նախզգուշական միջոցները անգամ չեն գործադրեր, անոնց զարհուրելի հետեւանքը չնախատեսելով։

Արդարեւ կան բաւական հիւանդութիւններ, որոնց հանդէպ բժշկական գիտութիւնը ձեռնպահ կը մնայ, այսինքն կան հիւանդութիւններ որոնց ո՛չ դարմանը և ո՛չ թշնամին բացայայտորէն ծանօթ են մեզ, և կամ կան հիւանդութիւններ, որոնց թշնամին կատարեալապէս ծանօթ է մեզ, մեր ամենօրեայ հիւրը, որ մեր մարմնին մէջ փառաւորապէս բազմած է. սակայն չունինք ո և է դեղ մը կամ դարման մը որ այդ ինքնակոչ, աղտոտ, վտանգաւոր հիւրերը վտարէ մեր մարմնէն և կամ խիստ սահմանափակ է մեր դարմանը և կամ անկարող վտարելու, յաղթելու այդ թշնամիներուն։

Բացայայտ է թէ հիւանդութիւններուն ամենամեծ մէկ մասը, միքրոպ ըսուած անտեսանելի մանրէներէն յառաջ կուգայ. ատոնք կը յարձակին մեր մարմնին ո և եւ է մէկ մասին վրայ եթէ ճամբայ կամ աճելու յարմար տեղ գտնեն և անողոքաբար կը սպառնան կեանքերնուս։ Գիտութիւնը իր հականեխական բազմաթիւ դեղերով կրցած է յաղթել ու սպաննել այդ մանրէները ու այդպէսով շատ հիւանդութեանց առաջքը առնելով շատ կեանքեր փրկել մահուան անողոք ճիրաններէն. սակայն դժբախտաբար, ինչպէս ըսի, հիւանդութիւններ կան որոնց մանրէն մեզի քաջածանօթ է, սակայն մեր դեղերը, մեր հականեխական ամէն միջոցները անկարող են ոչնչացնել դանոնք մարմնին մէջ. որովհետեւ մարմնէն դուրս քանի մը երկվայրկեանի մէջ սպաննուած թշնամին մեր մարմնը իրեն ապաւէն ու ապաստանարան կ'ընէ, ու մենք վախնալով որ այդ թշնամիները այրելու սպաննելու տեղ մեր մարմնին կը վնասենք, այդ պատճառով անկարող կը մնանք։ Այս կարգէն է թոքախտը որուն մանրէները մեր թոքերուն մէջ ապաստանած են և ո եւ է դեղով անկարող ենք զանոնք բոլորովին ոչնչացնելու։

Վստահ ենք թէ գիտութիւնը ուշ կամ կանուխ ասոր դարմանն ալ պիտի գտնէ. կրնանք բոլորովին վստահաբար ապասել անոր, որովհետեւ շատ բժիշկներ իրենց չարը ու հանգիստը թողած գիշեր ցորեկ ասոր դարմանը գտնելու կ'աշխատին։ Սակայն կրնա՞նք մինթէ ձեռքերնիս ծալած ապասա՛ս ու մեր առողջութեան բնաւ հոգ չտանելով, ինքզինքնիս բաղդին յանձնել։ Մարդերը ո եւ է մէկուն հետ բանավէճի կամ կռիւի բռնուի կ'ուզէ և կամ կ'աշխատի որ անոր յաղթէ ու ինք չտի յաղթութեան մրցանակը. սակայն հակառակ պարագային երբ անկարող կը զգայ ինքզինք՝ յաղթելու անոր, խոհեմութիւն կը համարի խուսափիլ կռիւէ, զգուշանալ անորմէ. այսպէս է նաեւ այսօրուան օրս թոքախտին համար. երբ անկարող ենք ասոր անոր գործած աւերներուն դէմ մաքառելու, պէտք է զգուշանանք անոր հետ դէմ դիմաց գալէ, ընդունելու չենք զայն ո և է միջոցաւ մեր մարմնին մէջ։ Հետեւապէս ամենայն խոհեմութեամբ պէտք է գործադրենք գիտութեան մատնանիշ ըրած բոլոր նախզգուշական միջոցները, պատուաստ և թուամբ կանգնելու համար թոքախտին անողոք ու մահաբերու տարածումին առջեւ։ Պէտք է զգուշանալ ասորմէ, այս է այսօրուան ամէնէն կարուկ դարմանը, որովհետեւ քաջ պէտք է գիտնալ որ այսօրուան առողջը վաղուան հիւանդն է, ու այսօրուան հիւանդն ալ երէկուան առողջը, ուստի եթէ չենք կրնար վաղուան հիւանդը առողջացնել, փրկել մանրէներուն ճիրաններէն, ինչո՞ւ այսօրուան առողջը չզգուշացնենք որ չդիմայ այդ ճիւաղներուն ձեռքը, որով վաղուան թոքախտաւորը չունենանք։

Այսօր թոքախտին մանրէն, պասիլ տը քոխը կ'սպառնայ ամէնուն ալ կեանքին, ըլլայ ան բժիշկ, գիտուն և կամ ո՛ և է անհատ, ուստի նախզգուշական իբր միակ միջոց, պէտք է անոր ծաւալման միջոցները սահմանափակել և կամ հիւանդութիւնը ինքն իր մէջ ոչնչացնել, անհետացնել։

Թոքախտին ծաւալումը առաջ կուգայ թոքախտաւորին՝ հանրութեան հետ ունեցած յարաբերութիւններով, որով միշտ առիթը պակաս չըլլար անոր արտադրած պասիլներէն մաս մը ալ նուիրելու իր շուրջիններուն։ Այս վերջիններուն եթէ մարմինը և կամ մասնաւորապէս թոքերը տկար են, թոքախտաւոր մը եւս պիտի աւելցայ մարդկութեան արդէն բազմաթիւ թոքախտաւորներու թիւին վրայ։

Ասկէ զատ, որ է՛ն կարեւորն է, առանց յարաբերութեան, առանց ճանչնալու թոքախտաւոր մը, թոքախտաւորը ինք, կարծես սիսիրիմ թշնամի մարդկային կեանքին, կը ցանէ, կը տարտղնէ իր թոքերուն արտադրած պասիլները իր խուխին կամ թոքին միջոցաւ, ու կը թքնէ ամէնուրեք, ըլլայ ճամբաներու վրայ, ըլլայ հասարակաց վայրերը. թուքը կը չորնայ ու երթուդարձին շատութենէն և կամ հովէն օդին կը խառնուի փոշիացած վիճակով զոր կը շնչենք և կամ մեր ո և է մէկ ուտելիքին հետ մարսողութեան խողովակէն կ'ընդունինք մեր մարմնին մէջ։ Մէկ թոքախտաւոր մը բաւական է հազարաւորներ վարակելու։

Աւելորդ է ըսել թէ ասիկա մարդութեան գլխուն, կեանքին սպառնացող սոսկալի փորձանք մըն է, ըլլայ ան բժիշկ կամ ոչ։ Ամէն մարդ իր կարողութեան չափով պարտաւոր է այս չարիքին առաջքը առնել։

Պէտք չէ թքնել գետինները։ Ահա դարմանը։ Ամէն մարդ պարտաւորութիւն պէտք է համարէ չթքնել գետինները, որպէս զի իր և իր նմաններուն կեանքերը չվտանգուին։

Արդէն չէ՞ մի որ գետինը թքնելը կրթութեան տեսակէտով ալ անվայել է. ո՞վ զղջանք չդգար քալած ատեն ճամբուն վրայ հանդիպած խուխի կամ թուքի հակայ զանգուածներէն, զորս յաջորդ օրը խիստ հաւանականօրէն անզգալաբար կամ անգիտակցաբար կուլ պիտի տայ շնչելով։ Արդ, երբ զղջանք կ'զգանք զանոնք տեսնելով, ի՞նչպէս թոյլատրենք որ անիկա տարբեր վիճակով մեր մարմնին է՛ն փառաւոր տեղը բազմի ու մեր կեանքին սպառնայ. չիտակը գիտնալով հանդերձ անտարբեր կենալ մեր կեանքերուն պահպանման, ցաւալի է։

Հետեւապէս այսօրուան առողջները որ վաղուան հիւանդը ըլլալու ստիպուած են ուզեն չուզեն, պէտք է որ իրենք խորհին դարմանը ու ամէն ինչ ընեն չթքնելու համար գետինը, որպէս զի հիւանդներն ալ օրինակին հետեւին։ Եւ կամ պէտք է ստիպել զանոնք որ չթքնեն գետինը։ Եթէ մինակ հիւանդները չթքնեն, արդիւնք մը չունենար, որովհետեւ շատեր հիւանդ ըլլալնին չեն գիտեր և կամ չեն ընդունիր այդ տեսակ հիւանդ մը ըլլալը և կամ չեն խորհիր թէ իրենք պատճառ պիտի ըլլան հազարաւոր կեանքերու փճացման։

Եթէ ընդհանուր ըլլայ չթքնելը, կրնանք վստահաբար ըսել որ, հիւանդութիւնը համեմատաբար պիտի նուազի ու օր մը ալ բնաւ թոքախտաւոր չպիտի ունենանք և կամ թոքախտը ինք կ'իկը պիտի դնէ իրեն երես տուող չգտնելուն համար։

Հականեխութիւնն ալ կարեւոր դեր մը ունի թոքախտին առաջքը առնելու մասին. բանի մը հարիւրմէն կամ յարաբերութենէ մը երբ կասկած կայ մեր մէջ, պէտք է որ մեր զգեստները, մեր ձեռքերը հականեխական դեղով մը սրբենք ու լուանք։ Հականեխական դեղերը՝ թոքախտաւորներու կեանքին մէջ ամենակարեւոր դեր ունին. հիւանդին տերերը պէտք է որ անոր ամէն ինչը հականեխեն, ըլլայ թքամանը, ըլլայ զգեստները և կամ ինչ որ անոր հետ շփման մէջ է։

ՏՕՔԹ. Պ. ՇԱՀԷՆ

ԵՂՋԵՐՈՒԻ ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

(ԿԷՑԻԿ Ա.Վ.)

Անցեալները Մէյէնի անտառներուն մէջ զարմանալի երեւոյթ մը տեղի ունեցաւ։

Բնիկ Ամերիկացի Մր. Ասպդ Նէլսըն անուն երիտասարդ մը Կիպաք ըսուած անտառին մէջ որսորդութիւն ըրած միջոցին, յանկարծ եղջերու մը վրան յարձակեցաւ բոլորովին այլայլմէ եղած վիճակի մէջ և երիտասարդը եղջիւրներուն վրայ առնելով սկսաւ բոլոր ուժովը անտառին մէջ վազել։ Եղջերուն իր կենդանի բեռը եղջիւրներուն վրայ կրելով անլուր արագութեամբ 5 քիլոմէթր ճամբայ կտրեց, ճամբան լիճի մը հանդիպեցաւ և եղջերուն լողալով ուզեց միւս եղերքը հասնիլ, սակայն մաղ մնաց որ երկուքն ալ գետին տակը երթային։ Աւելին կայ, եղջերուն երկար տառապանքներով վերջապէս գետին միւս եղերքը ոտք կոխած միջոցին, դէմը եկաւ ուրիշ եղջերու մը որ զարմանքով իրեն կը նայէր. երկու կենդանիները սկսան եղջիւր եղջիւրի իրարու հետ կռուըռել, այս պարագային խեղճ Մր. Նելսոնի անձկութիւնը տեսնելու բան էր, մինչ անոնք իրարու գլուխ պատռել կ'սպառնային իրենց եղջիւրներով, երիտասարդը գետին չտապալելու համար բոլոր ուժովը եղջիւրներուն փարած կը դողդղար։ Վերջապէս ժամերով ատանդական վազվզող եղջերուին եղջիւրներուն վրայ տառապելէ յետոյ, քանի մը գիւղացիներ յաջողեցան զայն ազատել իր եղջերաւոր կայանարանէն։

Ամերիկեան թերթերուն երբեմն պատմած այս տեսակ զարմանալի տեսարանները և երեւոյթները թերեւս անիմաստ և չմնծու առասպելներ նկատուին, որովհետեւ շատ անգամ իբր իրականութիւն պատմուած դէպքերը երեւակայութեան արդիւնք են և ո՛չ ուրիշ բան։ Հետեւաբար Մր. Նէլսոնի գրքոյկը եկած ձիւնը, թերեւս խմբագրի մը երեւակայութեան բովերէն թռիչ առած առասպելական շինծուիթիւն մը նկատուի բոլոր այն ընթերցողներուն կողմէ, որոնք չեն կրնար խելք հասցնել այս տեսակ պատահարներու իրականութեան վրայ։

Սակայն զարմանալին այն է որ. Ամերիկեան լրագիրներու անէջթոտներուն մէջ, այս լուրը մերկապարանոց ճշմարտութիւն մըն է, զոր իր տեսակին մէջ արտառոց հրաշք մը կարելի է նկատել։

Հիւսիսային Ամերիկայի ներսերը գտնուած ընդարձակ անտառներուն մէջ, Ամերիկացի բազմաթիւ որսորդներ կը գտնուին, որոնք ամէն ժամ, ամէն վայրկեան զարմանալի և սոսկալի տեսարաններու ականատես կ'ըլլան և երբեմն ալ անոնց ենթակայ. հետեւաբար ստիպուած են ամէն տեսակ միջոցներ ձեռք առնել ինքզինքնին պաշտպանելու համար։ Այս վարժ որսորդները վայրկեան մը իսկ չեն վարանիր ամէն վտանգի առջեւ իրենց անձը պաշտպանելէ և իրենց պաղարիւնութեան համարձակութեան ու անվեհերութեան շնորհիւ ամէն ատեն կը յաջողին ազատ մնալ պատահարներէ։

Ամէն քայլափոխի վայրի ցուլի մը, խոյսը պօա օձի մը հանդիպելու հաւանականութիւնը աւելի սատկացուցած է որսորդներուն անվեհերութիւնը։

Մր. Նելսըն երկար ատեն է վեր Մէյէնի անտառներուն մէջ ապրած, միշտ վայրի կենդանիներու հետ կռուած և շատ մը վտանգներու ալ ենթակայ եղած ըլլալուն համար, եղջերուին յարձակումէն և անոր եղջիւրներուն վրայ բնաւ վախ չզգաց, այլ ընդհակառակն ամէն միջոց ի գործ դրաւ և վերջապէս յաջողեցաւ պրծիլ ոստաւոր եղջիւրներու կալաններէն։

Երբ որսը և որսորդը իրարու ճաշակ ճակտի եկան, եղջերուն յանկարծ կանգ առնելով, սկսաւ դառնապէս պոռալ։ Բայց առաջին շուարումը փարատեցաւ տեսնելով որ դէմի մարդուն ուսը հրացան մը կայ, նախ և առաջ փորձեց փախչիլ։ Նելսըն՝ կենդանին փոխանակ փախչելու, յանկարծ կանգ առաւ և սկսաւ կատաղութենէն հոգը փոխել։ Նելսըն կռանելով կենդանին արտակարգ կատաղութիւնը, հրացանը ուսէն վար առաւ և վտանգի մը պատահականութեան առաջքը առնելու նպատակով, կրակ ընելու պատրաստ դիրք մը առաւ, յետոյ կայծակի արագութեամբ հրացանը պարպեց։ Բայց հարուածը վրիպած էր և որսորդը ինքզինքը պաշտպանելու համար, հրացանը նետելով ծառի մը վրայ ելլել փորձեց. ծառին վրայ մագլցել անկարելի եղաւ. երիտասարդին համար վտանգը անխուսափելի էր բայց առանց պաղարիւնութիւնը կորսնցնելու ծառին ճիւղերէն մէկուն փարելով կախուեցաւ. սակայն երբ վեր ցատկելու շարժում մը ըրաւ, վայրագ կենդանին մէկ ոտաւոտով իրմէ առաջ վեր ցատկեց։ Որսորդին կեանքը վտանգի մէջ էր, եղջերուն կրնար մէկ հարուածով դեռին տապալել զինքը, ուստի վերջին փորձ մըն ալ ըրաւ և աւելի բարձրի ճիւղերը բռնելու համար ձեռքը երկնցուց. բայց չար սատանա՛յ... ծառին ճիւղը կտրելով, Նելսըն փոխանակ դետին իյնալու, եղջերուին եղջիւրներուն վրայ ինկաւ։ Մարդուը այնչափ շուարած և ինքզինքէն ելած էր որ, չը յիշեր թէ անկեց ետքը ի՞նչ անցաւ դարձաւ. սակայն իր նուազումն մէջ կ'զգար թէ կենդանին անակնկալելի արագութեամբ ճամբայ կ'առնէր, լիճնէ լիճ, սարէ սար, ձորէ ձոր, բլուրէ բլուր։ Ծառէն փրթած ճիւղն ալ կենդանիին եղջիւրներուն միջեւ սեղմուելով դրեթէ հանգստաւէտ աթոռի մը պաշտօնը կատարած էր այս տաժանելի ճամբորդութեան միջոցին։ Բաւական ժամանակ ատանդական թափառելէ յետոյ Նելսընի խելքը գըլուխը եկաւ։ կենդանին վախէն կրակ ու բոց կտրած կը վազէր անդադար. երիտասարդը պահ մը փորձեց վար ցատկելով ինքզինքը ազատել, սակայն այս ալ անկարելի էր, հետեւաբար ինքզինքը բաղդին յանձնելով պինդ մը կենդանիին եղջիւրներուն փարեցաւ։ Ընդարձակ դաշտէ մը անցնելէ յետոյ եղջերուն անտառ մը մտաւ։ Նելսըն դողաց որովհետեւ ծառաչաս արահետներէն արագութեամբ անցած միջոցին յայտնի էր որ ծառերու կոճղերուն զարնուելով գլուխը պիտի ջախջախուէր, մէջքը կոտրէր և մարմինը ջարդուփշրը ըլլար։ Վախը իրականացաւ. ամէն քայլափոխին մարմինը ծառերուն ոստերուն կը զարնուէր, սոսկալի ցաւեր և ճմլումներ պատճառելով։

Անագորոյն կենդանին միշտ միեւնոյն թափով կը սուրար անտառին նեղկուկ անցքերէն։ Նելսըն կրկին խելակորոյս վիճակի մը մատնուած էր, երբ յանկարծ մարմնոյն վրայ խտութիւն մը և պաղութիւն մը զգաց։ Երբ աչքերը բացաւ տեսաւ որ կենդանին լիճին ալիքներուն հետ կը մաքառէր. ժամանակ, ժամանակ եղջիւրներուն վրայ բեռը մէկդի նետելու փորձ մը կ'ընէր, ազատուելու համար։ Մինչեւնոյն ատեն Նելսըն ուզեց ինքզինքը ալիքներուն մէջ նետել, որովհետեւ ասկէց աւելի բարեպատեհ առիթ մը չէր կրնար ըլլալ օձիքը ազատելու համար։ Ցանկարծ միտքը ինկաւ որ մէջքը դանակ մը ունէր, ինչպէս սովոր են գործածել հիւսիսային Ամերիկայի բոլոր որսորդները. ձեռքը մէջքին տարաւ դանակը առնելու համար սակայն կենդանիին արագութեամբ վազած միջոցին մէջքէն ինկած էր։ Դետին միւս եղերքը հասնելու համար հազիւ 20 մէթր մնացած էր. յայտնի էր որ դուրս ելլելիք տեղերնին աւազուտ էր, իսկ տեղ տեղ ցոմուտ. եթէ կենդանին տիղմերուն մէջէն դուրս ելլար, ոտքերը դետին մխրճելով չպիտի կրնար իր նախկին արագ ընթացքը շարունակել։

Վերջապէս եղերքը հասան. եղջերուն թօթուռելով ջուրին բեռէն թեթեւցաւ. բայց որովհետեւ վերջին ծայր յոգնած էր, վրան ոյժ չէր մնացած քալելու։ Հիմակ ճիշդ ժամանակն էր գործելու։ Նելսըն խելքը գլուխը ժողվելով սկսաւ կենդանիին ձեռքէն ազատելու միջոցներուն վրայ խորհիլ. եղջերուն՝ ինքզինքը բռնելու համար ձեռքը երկնցուց. բայց չար սատանա՛յ... ծառին ճիւղը կտրելով, Նելսըն փոխանակ դետին իյնալու, եղջերուին եղջիւրներուն վրայ ինկաւ։ Մարդուը այնչափ շուարած և ինքզինքէն ելած էր որ, չը յիշեր թէ անկեց ետքը ի՞նչ անցաւ դարձաւ. սակայն իր նուազումն մէջ կ'զգար թէ կենդանին անակնկալելի արագութեամբ ճամբայ կ'առնէր, լիճնէ լիճ, սարէ սար, ձորէ ձոր, բլուրէ բլուր։ Ծառէն փրթած ճիւղն ալ կենդանիին եղջիւրներուն միջեւ սեղմուելով դրեթէ հանգստաւէտ աթոռի մը պաշտօնը կատարած էր այս տաժանելի ճամբորդութեան միջոցին։ Բաւական ժամանակ ատանդական թափառելէ յետոյ Նելսընի խելքը գլուխը եկաւ։ կենդանին վախէն կրակ ու բոց կտրած կը վազէր անդադար. երիտասարդը պահ մը փորձեց վար ցատկելով ինքզինքը ազատել, սակայն այս ալ անկարելի էր, հետեւաբար ինքզինքը բաղդին յանձնելով պինդ մը կենդանիին եղջիւրներուն փարեցաւ։ Ընդարձակ դաշտէ մը անցնելէ յետոյ եղջերուն անտառ մը մտաւ։ Նելսըն դողաց որովհետեւ ծառաչաս արահետներէն արագութեամբ անցած միջոցին յայտնի էր որ ծառերու կոճղերուն զարնուելով գլուխը պիտի ջախջախուէր, մէջքը կոտրէր և մարմինը ջարդուփշրը ըլլար։ Վախը իրականացաւ. ամէն քայլափոխին մարմինը ծառերուն ոստերուն կը զարնուէր, սոսկալի ցաւեր և ճմլումներ պատճառելով։

Անագորոյն կենդանին միշտ միեւնոյն թափով կը սուրար անտառին նեղկուկ անցքերէն։ Նելսըն կրկին խելակորոյս վիճակի մը մատնուած էր, երբ յանկարծ մարմնոյն վրայ խտութիւն մը և պաղութիւն մը զգաց։ Երբ աչքերը բացաւ տեսաւ որ կենդանին լիճին ալիքներուն հետ կը մաքառէր. ժամանակ, ժամանակ եղջիւրներուն վրայ բեռը մէկդի նետելու փորձ մը կ'ընէր, ազատուելու համար։ Մինչեւնոյն ատեն Նելսըն ուզեց ինքզինքը ալիքներուն մէջ նետել, որովհետեւ ասկէց աւելի բարեպատեհ առիթ մը չէր կրնար ըլլալ օձիքը ազատելու համար։ Յ

Ինչուն յանկարծ կանգ առաւ, առաջ երթալու համար կարծես կը տարակուսէր, և նոյն իսկ ետ դառնալու փորձ մը ըրաւ։ Ճիշդ այդ պահուն մօտէն ձայն մը լսուեցաւ, Նելսըն հասկցաւ որ այդ կողմերը ուրիշ եղջերուներ կային։

Մէկ երկու վայրկեան վերջը, երկու եղջերուներ դէմ դիմաց եկան, իրարու զարնուեցան. նախ և առաջ ոտքերին վերցնելով սկսան զիրար ծեծել, յետոյ գլուխնին ծռելով եղջիւր եղջիւրի եկան, եթէ եղջերակաղը սկսէր, տարակոյս չկար որ Նելսըն պիտի ճմլուէր ու մեռնէր։ Կռիւը սկսաւ, երիտասարդը մէկ երկու հարուածներ կրելէ յետոյ ցնցումէն գետին տապալեցաւ, մարմնոյն ամէն կողմերը ճզմուած ու ծակծրկած։ Խեղճ որսորդը տեղէն չարժեալ կարողութիւն չունէր, բարեբաղտաբար գետին ինկած տեղը քարուտ չըլլալով, անկումը վտանգաւոր չէր եղած։

Պահ մը անզգայ վիճակի մէջ կեցած տեղը պառկած մնալէ յետոյ, կամաց կամաց ինքզինքը գնաւ, ոտքի ելաւ և անչարժ կայգով մը սկսաւ եղջերուներուն կռիւը դիտել. կռիւը ճիշդ ժամ մը տեւեց և վերջապէս Նելսընի հերոսը յաղթական ելաւ. հակառակորդին այն ասիճան եղջիւրի սոսկալի հարուած մը տուաւ որ, խեղճ կենդանին հարուածին սաստկութենէն քիչ մը հեռուն գտնուած ծառին կոճղին վրայ տապալեցաւ սոսկալի ճիչեր արձակելով, կոճղին վրայ գտնուած ցից ոսկորը կենդանիին մարմնը ծակծկեցին։

Եղջերուն վայրկենաբար գետին գըլոտորուելով ոտքերը անկեց։ Միւս եղջերուն դէպի լիճ վազելով սկսաւ լուացուիլ, յետոյ կրկին կռիւին վայրը վերադարձաւ. իր զոհը եղջերուն հոտուրտց, և մեռած ըլլալուն համոզում դոյացնելէ յետոյ, բոլոր ուժովը սկսաւ փախչիլ։

Մր. Նելսըն մէկ երկու ժամ հոն մնաց. այդ միջոցին այն կողմերէն անցնող մէկ երկու որսորդներ անոր վէրքերը լաւ մը կապեցին։

Նելսըն ինքը ամբողջ ժամերով տառապեցնող եղջերուին զոհին եղջիւրները կարելով իբր յիշատակ պահեց։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՕՐԷՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ՊԱՊԱԿԱՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

ԳՐԵՑ՝ ՌԸՆԷ ՎԻՎԻԱՆԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՆԴԱՄ

Վերջերս հրատարակուած Պապական Շրջաբերականը ո՛չ Ֆրանսայի և ոչ արտասահմանի մէջ մեծ անակնկալ մը չեղաւ։ Նոյն իսկ չափաւոր և իրաւախոհութեան բարեկամ հոգեւորականներ կրցած էին գուշակել դէպքը։ Պիոս ԺԵ.ի զգացումներուն իրազեկ ըլլալու համար կը բաւէր ուշադրութեամբ ուսումնասիրել առաջին շրջաբերական լոնդակը, որ Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանման օրէնքին վճիռէն վերջ հրատարակուեցաւ, բարկութեամբ և ուժգնութեամբ փրփրադէզ։ Միտքէ չէր անցներ որ Պապը նոր և աւելի հաշտարար գաղափարներով տոգորուած ըլլար։ Եւ ինչպէս կրնար այդ գաղափարներուն հակամէտ ըլլալ։ Շրջաբերականը անհրաժեշտ արտադրութիւնն է կացութեան, ա՛նքան աւելի անհրաժեշտ որքան ուղղակի Պապէն չէր որ կը բղխէր, այլ իր շրջակայքէն, վատիկանեան սահմանափակ և պնդող ժողովէն որուն գլխաւոր ոյժը կրօնական իրերու մասին իր անտեղի ոգին է։ Ներկայ Պապին ընտրութեան պատմութիւնը կրնար մեզի ապսպել տալ այդ ամէնուն, կրնայ ամէն բան լուսաբանել։ Այն օրը իսկ երբ կարդինալները հաւաքուեցան ընտրութեան համար, խնդիրը պապական աթոռին թեկնածու անձնաւորութեանց վրայ չէր, այլ իրարու հետ պայքարող սկզբունքներուն վրայ։ Ռամբօլյայի ընտրութիւնը կը նշանակէր իրաւախոհութեան պատրաստ, հաշտարար, արդի Եկեղեցին, որ կը ջանար իր կեանքը առնել կրօնական ազատամտութենէն և յարմարիլ կրօնական նոր ընթացքին և կատարուած իրողութիւններուն։ Սարթոյի (ներկայ Պապին) ընտրութիւնը կը նշանակէր արդի կրօնական չունչին դէմ փակուած հնաւանդ Եկեղեցին, որ իր սեփական ամանդութիւններուն մէջ կապանաւորուած, զարգացումի և յառաջդիմութեան դէմ կ'ընդվզի։ Այն վայրկեանէն սկսեալ երբ Վենետիկի նախորդ Պատրիարքը յաղթանակը տարաւ, ա՛յն վայրկեանէն սկսեալ երբ Ս. Պետրոսի աթոռին վրայ նստաւ մը տարաւոր դաստիարակութեան պաշարներով նուազ օժտուած մարդ մը, որ արամադիր չէր կրօնային ներողամտութեան նոր գաղափարներուն տեղի տալ կամ նոյն իսկ ըմբռնել զանոնք, յայտնի էր թէ Կաթոլիկ Եկեղեցին պայքարէ խուսափիլ չէր ուզեր։ Պայքարը հասաւ, — իսկզբան խուլ և թաքուն։ Յետոյ յանկարծ պայթեցաւ բաց կռիւը, Վատիկանի կողմէ արձակուած այն Շրջաբերականին միջոցաւ, որով կ'աղաղակուէր Լուսէ նախագահին այցելութիւն չտալ Հռոմ։

Ներկայ շրջաբերականն ալ կը մերժէ բայարձակապէս ընդունիլ ֆրանսական նոր օրէնքը. և կաթոլիկ պայտամանց ուղիղ կիրառութեան վրայ հակելու համար նորակազմ կրօնական միաբանութիւնները սպառնական կը նկատէ Եկեղեցիին գերակշռութեան համար։ Երբ կրկին և կրկին կարդանք Շրջաբերականը, և իրաքանչիւր բառին վրայ խոկանք, ամէն պարագայի մէջ կրնանք դիտել տալ թէ այդ կոնդակը երկու տեսակ գաղափարներու կը համապատասխանէ։ Պապը պարտաւորեալ էր ի հարկէ համակարծիք գտնուիլ ֆրանսայի եպիսկոպոսներուն, որոնք թէեւ սխալական են ըստ վարդապետութեան, սակայն իրենց երկրին վրայ սաստիկ ծանօթութիւններ ունենալու առաւելութիւնը ունին, և ըստ այսմ կրնան անսխալական նկատուիլ։ Ի՛նչ ուրեմն թէ Պապը այս եպիսկոպոսներուն համամիտ գտնուելով հանդերձ՝ բոլորովին տարամերժող չէ իրաւախոհութեան մը հնարաւորութեան, թէ ապագայ հաշտարար յոյսերու կարելիութիւնը Վատիկանի անտերողութեան ներկայ ամպերուն մէջէն կարելի է ընդնիմարել։ Բայց բանիմաց միտք մը ինչպէս կրնայ այս ենթադրութեան ո և է արժէք տալ։ Ֆրանսական ժողովրդականութիւնը երկար ժամանակէ ի վեր կ'ուզէր Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանման օրէնքը։ Խորհրդարանական ընտրութեանց նախորդ իրիկունը իսկ իր փոխանորդներուն ձեռքէն ընդունած էր զայն։ Ընտրութեանց միջոցին ալ պատկառելի ուժով հաստատուած էր այդ օրէնքը։ Պապին առաջին շրջաբերականը ազդեցութիւն չունեցաւ և այդ շրջաբերականէն ետքն էր որ Օրէնքը քուէարկուեցաւ։ Հիմա ինչ ազդեցութիւն կրնայ ընել Պապին բուռն Փիլիպեանը։ Պապը արդէն իր առաջին անիրաւախոհութեան միջոցին հակացաւ կաթոլիկ եկեղեցիին սրտմտութեան արդիւնքը։ Նոր Շրջաբերականին մեայուն տիրող, բացորոշ չեչոը «ո՛չ»ն է։ Մնացեալը դիւանագիտական հաւատորութեան ոգի մըն է, որուն նպատակն է ֆրանսացի եպիսկոպոսներուն ցոյց տալ թէ իրենց բողոքը Ս. Հօր ականջը հասած է։ Վատիկան բան մը կը պահանջէ գոնանալու համար։ Երբ պապական վաւերաթուղթը ուշի ուշով կարդացուի, սա՛ կէտը կը տեսնենք որ Պապին միտքը ամէնէն աւելի զբաղեցնող բանը սա՛ պարագան է թէ կրօնական միաբանութիւնները պետական օրէնքէն դուրս կազմուին և իրենց կանոնագրութիւնը պետական խորհուրդին աչքին առջեւ չդնեն վաւերացման համար։ փութա՛նը բան թէ Ֆրանսայի մէջ պիտի չգտնուի կառավարութիւն մը որ պարտաւ ըլլայ այդ պահանջման տեղի տալու։ «Պետութեան մէջ ազատ եկեղեցի»ն այլ ևս լոկ բանաձեւ մըն է և այդ բանաձեւը պատրուակ կը ծառայէ լոկ պետ հետեւութիւններ հանելու համար։ Եթէ եկեղեցիի ազատութիւն բսելով ա՛յն պիտի հասկցուի որ եկեղեցին զերծ պիտի ըլլայ Պետութեան հետ ո և է չփոխ ունենալէ, և երկրին մէջ պիտի գործէ և պիտի չարժի իբր թէ դատարկ միջոցի մը մէջ, առանց պետութեան հանդէպ իր պարտաւորութիւնները կատարելու, չարաչար սխալմունք մըն է, և Պետութիւնը իր ոյժը ունի հակառակելու Եկեղեցիին այդ քմահաճոյքին, և իր հակակշռին ներքեւ առնելու զայն։

Կառավարութիւնը, Խորհրդարանը, երկիրը երբեք պիտի չհաւանին տեղի տալ, և փոփոխել օրէնքին տառը, կամ կաղայնել անոր գործադրութիւնը։ Դեկտ.ին յայտնի պիտի ըլլայ թէ Վատիկանի բարկութեանը լոկ աղմո՛ւկ է, թէ Պապը գաղտնի հրամաններ ղրկած է եպիսկոպոսներուն, հաշտարար ոգիով վարուելու. ինչպէս կ'ըսուի։ Եթէ եպիսկոպոսները, որոնց իրաւունք կուտայ Պապը դժուարութեանց յարմարելու, այդ իրաւունքը գործածեն, և Պետութեան կանոններուն հպատակին, եթէ կրօնային միաբանութիւններուն տարբեր անուն մըն ալ տան, ինչ կարեւորութիւն ունի, բաւական է որ այդ կազմակերպութիւնները համապատասխանեն օրէնքին պահանջումներուն։ Խնդիրը բառերու մասին տղայական բծախնդրութեան վրայ չէ, և Ֆրանսացի ժողովուրդը պայքար պիտի չսկսի այսպիսի չնչին բանի մը համար։

Բայց ասոնք ամէնքը պարզ ենթադրութիւններն են, թերեւս եղջերաւաքաղ։ Առ այժմ Պապին բանեցուցած լեզուն, ինչպէս կ'երեւի Շրջաբերականին մէջ, շատ որոշ է արգիլելու մասին, և շատ երկայնի է գործնական հրահանգներ տալու մասին, վերջապէս Պետական Օրէնքին համակերպելու համար Վատիկանի որոշումը վերանոտ և տատամսական է, սակայն Օրէնքին ոգին որոշ և պահանջկոտ է։ Պապը կը բանադրէ և կը նզովէ օրէնքը։ Զեմ գիտեր թէ իմ ընթերցողներուս ըստ բաւականին ծանօթ են այդ օրէնքին պարունակութիւնը և անոր տուն տուող խորհրդածութիւնները, անոր վրայ դատաստան ընելու համար։ Ֆրանսայի մէջ պետութեան կողմէ ցոյց տրուած կրօնային ներողութեան ոգին ցոյց տալու համար, պէտք է յայտարարել թէ Պապին կողմէ դատապարտուած ա՛յդ օրէնքը կրօնային ազատամտութեան օրէնք մըն է, որ կարգի կանոնի կը դնէ Պետութեան և Եկեղեցիին փոխադարձ յարաբերութիւնները։ Օրէնքը կը հռչակէ խղճի ազատութիւն, թէ՛ ընտանեկան շրջանակներու և թէ մասնաւոր մասունքներու մէջ կ'արտայտէ կրօնքի ազատ պաշտամունքը, հանգստեան թոյլտիներ կը սահմանէ ա՛յն երէցներուն և եպիսկոպոսներուն, որոնք իրենց հոգեւոր կոչումին նուիրուած՝ իրենց հօտին հոգեւոր մխիթարութեան և հոգեւոր տառապանքները բառնալու աշխատած են։ Այսպէս քահանաներ իրենց ծերութեան ատեն դիրքնք հոգացող ունին ա՛յնպիսի երկրի մը մէջ, ուր կեանքի ճակատամարտները մղող գործաւոր դասակարգերը անգամ տակաւին չեն կրցած այդ ընկերային իրաւունքին տէր ըլլալ։ Վերջապէս Բաժանման Օրէնքը կ'ամրողջացնէ 1901 տարւոյ Ընկերութեանց օրէնքը, որ հաւատացեալներուն իրաւունք կուտայ հոգեւոր և կրօնային միութիւններ կազմելու և գումարուելու իրենց պաշտամունքին յատուկ չենքերուն մէջ։ Եւ օրէնքը հաւատացեալներուն տրամադրութեան տակ կը դնէ ա՛յն չենքերը՝ որոնք 200 միլիոն ֆր.է աւելի դրամական արժէք կը ներկայացնեն։ Եւ այս ամէնուն փոխարէն մէ՛կ բան միայն կը պահանջուի,—ա՛յն է՝ թէ հաւատացեալք պարտաւոր են օրէնքին համաձայն ոգիով կազմել կրօնային միաւորութիւնները։ Եւ օրէնքը կ'արտայնէ որ այդ ընկերակցութիւնները ենթարկուին թեմական երէցներուն, եպիսկոպոսներուն, Պապին հեղինակութեան։ Պապը դարձեալ անսահման իրաւունք ունի եպիսկոպոսները ընտրելու, այս վերջինները ալ անսահման իրաւունք ունին թեմական երէցները, անոնց փոխանորդները անուանելու։ Օրէնքը հերձուածի առիթ չի տար երբեք։ Դաւանական խտրութիւններ, դժուարութիւններ չի ստեղծեր օրէնքը։ Կրօնքի դէմ իբրև պայքարի միջոց զուտ հոգեւոր զէնքերը միայն նկատի կ'առնէ Օրէնքը, այսինքն բանականութիւն և խորհուրդ։ Ահա Օրէնքը։ Կը հարցնեմ, այսպիսի օրէնք մը ընդունելի չէ՞ միթէ, և ներելի է այսպիսի օրէնք մը դատապարտել իբրև խղճի հակառակ։

Բուն պատճառները, որոնք թելադրած են Պապը Օրէնքը մերժելու, և որոնք բացէ ի բաց գրուած չեն Շրջաբերականին մէջ, երկուքն են, քաղաքական ու կրօնական։

Քաղաքական տեսակէտը ա՛յն է որ Պապը կը վախնայ թէ մի՛ գուցէ Ֆրանսայի կողմէ կատարուած փորձը միւս եւրոպական կաթոլիկ Տէրութեանց այգերը բանայ։ Այն դիւրութիւնը որով Օրէնքը ընդունուեցաւ, երկրին ներողամիտ տրամադրութիւնը որով կատարուեցաւ Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանումը, Եկեղեցիին նորոգ կազմակերպութեան մը հնարաւորութիւնը, այս ամէնը ամէնուրեք կրնայ բաղձանք առաջ բերել կամ բողոքովին գործնական փորձ։ Չի՞ կրնար ուրիշ երկիր մըն ալ Ֆրանսայէն վերջ նոյն փորձը ընել, բայց Վատիկան կրրնա՞յ միթէ արգելք ըլլալ Պետութեան մը կարգադրութիւններուն։ Համոզուած եմ որ Օրէնքին դէմ հակառակութեան գլխաւոր պատճառներէն մին այս։ մտահոգութիւնն է։

Բայց կրօնական պատճառ մին ալ նկատողութեան առնուած է։ Բաժանման օրէնքը «պաշտամունքի ընկերակցութիւններ» կը կազմակերպէ։ Եպիսկոպոս և թեմական երէց հաւասարապէս վարդապետական հեղինակութիւն ունին այս մասին։ Տարակոյս չկայ որ այրերը և կիները՝ որոնցմէ կը բաղկանան այս ընկերակցութիւնները, որոնք պաշտամունքի կիրառութեան համար նիւթական միջոցներն ալ պիտի հոգան իրաւական հեղինակութիւն մը պիտի պահանջեն ունենալ։ Հոգեւորական ուժին քով աշխարհական ոյժն ալ իր ներկայացուցիչը պիտի ունենայ։ Վճարող և կազմակերպող կարողութիւնը պիտի ըլլայ աշխարհական տարրը։ Ընկերակցութեանց անդամները ամէնքն ալ հաւատացեալ պիտի ըլլան, բայց հաւատքին մէջ աստիճաններ կան, խորհուրդին մէջ ալ երանգներ։ Կրնայ ըլլալ որ ընկերակցութիւններուն մէջ գրտնուին կղերամտներ, որոնք իրենց չահերուն կամ կիրքերուն ուղեն ծառայեցնել ընկերակցութիւնները։ Բայց այսպիսիներուն հեղինակութիւնը կըրնա՞յ միթէ անխափան ըլլալ, երբ միւս տարրը հակառակի, և յայտարարէ թէ ընկերակցութիւնները կազմուած են միմիայն հոգեւոր և կրօնային պաշտամունքներուն համար։ Վատիկան ըստ այսմ կը վախնայ որ եպիսկոպոսներուն, հետեւաբար իր ալ հեղինակութիւնը կընայ վնասուիլ։

Ա՛յս է անտարակոյս Վատիկանի սմենամեծ մտահոգութիւնը, որուն պէտք է վերագրել նոր հրատարակուած Շրջաբերականին բարեհաճայթ լեզուն։ Բայց ասիկա մեր գիտակցութիւնը չէ։ Երբ Պետութիւնը օրէնք մը կը չինէ, իրաւունքը միայն նկատի կ'առնէ, և անոր ծառայել կը փափաքի։ Եկեղեցին, որուն աշխարհային պէտքերը լրացնելու համար աստուածային նախախնամութիւնը մասնաւոր աղբիւրներ պատրաստած է, ա՛յն միջոցներովը միայն կը՞ընայ ապրիլ զորս Պետութիւնը կամ մասնաւոր բարեգործ անհատներ կը չնորհեն իրեն։ Երբ Պետութիւնը իր հակակշռի իրաւունքը ի գործ դնելուզէ, ըստ ամենայնի կ'արդարանայ, և նուիրատու անհատներն ալ՝ որոնք իրենց գրամը կուտան՝ իրաւունք ունին մասնակցելու եկեղեցիին գործերուն կարգադրութեան։ Կաթոլիկ Եկեղեցին չի ներեր ասոր։ Բայց ո՞՝ ոք կրնայ պարտաւորել հաւատացեալները և Պետութիւնը հրաժարելու իր հակակշռի իրաւունքէն։ Եկեղեցին կը կորսնցնէ՝ երբ ըմբոստութիւն ցոյց տայ։ եկեղեցիին ոյժը իր համեստութեան և խոնարհութեան մէջ է, որով միայն կըրնայ երիտասարդանալ և կազդուրուիլ։ Ձանչցուած իրաւունքի մը դէմ պայքարելէն բան մը չի կրնար հակնկալուիլ, այլ պէտք է Օրէնքին նոր իրողութիւններուն համակերպի առանց չանիներ արձակելու։ Եկեղեցին ժողովուրդին համար է, հետեւաբար անոր իրական պէտքերուն ծառայելու և յարմարելու է, փոխանակ իր առանդութիւններուն մէջ պատնիչաւորուելու։ Վատիկանի արտաքին գործոց նախարար Մէրրի տէլ Վալ կարտինալ անտերող է։ Բայց օրէնքին գործադրութիւնը ցոյց պիտի տայ թէ այդ անտերողութիւնը ո՛րքան անիմաստ է։

Ֆրանսայի մէջ հարերութեամբ և հանդարտօրէն կրնանք սպասել այդ Շրջաբերականին արդիւնքին։ Անիկա ցաւ պատճառեց շատ մը բարեպաշտ ողջմտիտ ֆրանսացիներուն։ Անդրալեռնական օրագրողներուն կարծիքները անընդունելի կը նկատուին։ Վատիկանի պարտութիւնը երբեակ սկզբունքներով այժմէն յայտնի է։ Պետական, քաղաքական և իրաւաբանական գետնի վրայ կրնանք գուշակել Վատիկանի պարտութիւնը։

Պետական տեսակէտը առնելով, ըսա՛նք թէ Պետութիւնը իրաւունք ունի տէր ըլլալու իր իսկ երկրին մէջ, և իր ընդունած օրէնքը գործադրելու։ Օտար մը, Վատիկան, ի՞նչ իրաւունք ունի Պետութեան ներքին գործերուն խառնուելու։ Կաթոլիկներուն ստուար մեծամասնութիւնը պայքարին ելքին վրայ բնաւ տարակոյս չունի։

Քաղաքական տեսակէտը ա՛յն է որ ամբողջ Ֆրանսա վերջին ընտրութեանց միջոցին իր ձայնը լսելի ըրաւ ի նպաստ Օրէնքին։ Իր ներկայացուցիչներուն ստուար մեծամասնութիւնը զօրացուց Պետութեան ձեռքը, օրէնքը գործադրելու և վերջ տալու կրօնային գայթակղութիւնին։

Իրաւաբանական տեսակէտը ա՛յն է որ Պետութեան օրէնքը եկեղեցիին անհատներուն ոգւոյն համաձայն խմբագրուած օրէնք մըն է, որ կը գոհացնէ բոլոր քաղաքացիները։ Երբ Պետութիւնը կ'ըսէ իր քաղաքացիներուն թէ եկեղեցիին իր պաշտամունքը գործադրելու ամէն ազատութիւն կը վայելէ, և իրմէ կը պահանջուի միայն յարգել օրէնքը, թէ կառավարութիւնը հանգստեան թոյլտ կը վճարէ հոգեւորականներուն, թէ խղճի ազատութիւնը կը ճանչնայ, և կալուածներուն չահագործութիւնը կը թողու կրօնքի նպատակներուն, մինչդեռ անմոց բուն տէրը պետութիւնն է, թէ այս օրէնքը բնաւ չի դպչիր Պապէն անուանուած եպիսկոպոսին վարդապետական հեղինակութեան, թէ հաւատացեալներուն կը տրուի իրենց հոգեւոր վարչութեան ազատութիւնը կառավարական հսկողութեան տակ,— երբ այս ամէնը կը գրուի և կ'ապացուցուի, տեսնենք թէ ո՞վ պիտի համարձակի Վատիկանի ձայնակից ըլլալու։ Օրէնքին պատկառանքը իր բարոյական ուժէն դուրս կը ցայտէ։ Ի հարկին այս պատկառանքը պիտի պահանջուի ամէն տրամադրելի միջոցներով։

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՂ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ Ա. Բ. Դ. ՀԱՅՈՑՆԵՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս ելած են, կը ծախուին Կալաթա Գուրչունու խան Սագաեան տպարանը և ի Կ. Պոլիս Սիւմպիւլի խան Միհրան էֆէնտի Փափազեանի դրատունը։ Գին Ա. հատորին 3, Բ.ինը 5, Գ.ինը 5։

% 30 ԶԵՂՉ 50—7

ՔՐՈՆԻԿ

ՍՍՈՑ մայրավանքին մէջ հաստատուած Կիլիկեան վարժարանին ուսուցչական խումբը այս տարի կը կազմուն Տ. Գարեգին և Հրանդ վարդապետները, ինչպէս նաև Յարութիւն էֆ. Քէսէրեան և Տիգրան էֆ. Փալատեան, որոնք կը խոստանան արդիւնաւոր տարի մը բոլորել կրթական տեսակէտով։

ԱՐԴԸՆԻ ՄԱՏԷՆԻ թաղապետական բժիշկ Տոքթ. Ղուկիանոս էֆ. Ե. Պարտիզպանեան մէնէժիթի բրոնուելով Օգոստոս 3ին մեռաւ նոյն քաղաքին մէջ։ Հանգուցեալը հմուտ և աշխատասէր բժիշկ մըն էր և ամէնուն համակրանքը գրաւած։ Բնիկ Խարբերդցի էր և տակաւին երիտասարդական տարիքին մէջ յանկարծ սոսկալի ախտին զոհուելով կը թողու այրի մը և երեք որդիներ։ Հանգուցեալը Օսմ. Բժշկական վարժարանին յաջող վըկայեալներէն էր և պատուուած՝ Սալիսէի ատտիճանով։ Օգոստ. 5ին մասնաւոր հանդիսաւոր պատարագ մատոյց և հոգեհանգիստ կատարեց տեղւոյն առաջն. փոխանորդ Տ. Յարութիւն քհ. Սարգիսեան։ Մարմինը ամփոփուեցաւ տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ բակին մէջ։

ՅԱՒՈՒԹ կը ծանուցանենք մահը յուսալից երիտասարդի մը Եդուարդ էֆ. Մոլտովաքի որ Յակոբեան Միւսէոնին պաշտօնեաներէն էր և գծագրութեան ճիւղին մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնէր։ Իր արուեստագիտական ձիրքերը և համակրելի բնաւորութիւնը սիրելի հանդիսացուցած էին զինքը իր մեծերուն և կրտսերաց ճշմարտապէս վիշտ կը պատճառէ բոլոր զինքը ճանչցողներուն։ Այս դառն կորուստին առթիւ ցաւակցութիւն կը յայտնենք ծնողքին՝ Տէր և Տիկին Թադէոս Մոլտովաքի և հօրեղբօրը Գարեգին էֆ. Մոլտովաքի և պարագաներուն։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Բաղէշ այս ամսոյ մէջ ունեցաւ վարժարանական քննութեանց կրթական հանդէսներ. պարզ իրենց տեսակին մէջ, սակայն Հինգ-Խորանայ վարժարանին քննութիւնն ուշադրաւ էր։

Քննութիւնը կատարուեցաւ անցեալ ուր. շաբ. և կիր. օրերը, (Յուլ. 28, 29, 30) առաւօտեան ժամ 1½ էն սկսեալ։ Քննութեան ենթարկուած չորս կարգերէն մանաւանդ Դ. Գ. կարգերը յոյժ յաջողակ էին, և գոհացուցիչ յառաջդիմութիւն մը ի յայտ բերին։

Յաւարտ քննութեան Դ. կարգի սաներէն երեքը գաղիերէն լեզուաւ ոտանաւորներ արտասանեցին. Դ. կարգէն մին թուրք. լեզուաւ մեր Վեհափառ Կայսեր անուան ձօնուած ուղերձ մը կարդաց. ուրիշ մը հայերէն ճառ մը՝ որ կը թուէր ուսման օգուտը և կը շեշտէր անոր պէտքը։

Յաւարտ ճառին մեր Վեհափառ Կայսեր կենաց և արեւշատութեան ջերմագին աղօթքներ եղան, և բոլոր ներկայք յոտնկայս «փառք՝ յարգ եաչ» աղօթքը ծափահարութեամբ ձայնեցին, և Արժ. Տ. Մեսրոպ Ս. Հայրն հակիրճ բանախօսութեամբ գովելով վարժարանի կրթական արդիւնքն պանպանիչով հանդէսը գոգեց. և հանդիսականք գոհ ու գոհարթ տպաւորութեան մը ներքեւ մեկնեցան։

ՔԵՐՈՎԲԻ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ

ՍԻՐՈՅԱՆԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՒՆՔ

Կիւրակէ 13 Օգոստոս, տեղի ունեցաւ Բերա Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ Աւետիս էֆ. Բարունաեանի որդւոյն Մկրտութեան հանդէսը։ Կնքահայրն էր Տիար Գէորգ Ա. Եարճանեան, մկրտող քահանան էր Տ. Հորէն։ Երախան կոչուեցաւ ԳԱԲՐԻԷԼ—ՀՐԱՆՏ։

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

50Դ Տարեշրջան

Վարժարանս կը բացուի 4/17 Սեպտ. 1906, միւնոյն ուղղութեամբ և ծրագրով։

Վարժարանս ունի արդի երկրորդական դպրոցներուն (Ecole secondaire moderne, Realschule) ծրագիրը, միջավայրիս պիտոյիցը յարմարցուած։

Լեզուներ.— Հայերէն, Տաճկերէն, Գերմաներէն, Դաղղիերէն, Անգլիերէն։

Գիտութիւններ.— Ուսողական, բնագիտական, քնապատմական, պատմական (կ'աւանդուին Դաղղ. և Գերմաներէն լեզուներով)։

Առեւտրական.— Աշխարհագրութիւն, հաշուակալութիւն, թղթակցութիւն (Դաղ. Գերմ. և Անգլ.)։

Ուսուցիչ.— Ներքին և արտաքին 22 ուսուցիչ կը դասախօսեն։ Նորամուտ աշակերտաց ընդունելութիւնը կը սկսի օգոստ. 17էն, ամէն օր մինչեւ կէս օր։

Հ. ԳԷՈՐԳ Վ. ՓԱՆՋԻԿԵԱՆ
Վարիչ Վեհ. Մխիթ. Վարժարանի

ՄԱՀ

ՂԱՋԱՐՈՍ ԷՖ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

Ստորեւ հրատարակուած մահագրէն ցաւօք կը լսենք մահը՝ յարգուած ու սիրուած անձնաւորութեան մը՝ Վեր. Նազար էֆ.ի (Ղազարոս էֆ. Երամեան), որ առջի գիշեր սիրտի կաթուածով մը յանկարծամահ եղաւ։

Հանգուցեալը Հանր. Պարտքի Վարչութեան Տնօրէնութեան ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնը կը վարէր մեծ ձեռնհասութեամբ։ Իր մահը բացարձակ անակնկալ մը եղաւ, այնչափ քաջառող կ'երեւար և հազիւ 52 տարեկան կար։

Նազար էֆ. կը պատկանի Պալաթցի հին պատուաւոր գերդաստանի մը։ Իր նախնական ուսումը ստացած էր Խասգիւղի Ներսէսեան վարժարանին մէջ և ապա Միլքիյէի Կայս. վարժարանին։ Հանգուցեալը Օսմ. Բժշկական վարժարանին յաջող վըկայեալներէն էր և պատուուած՝ Սալիսէի ատտիճանով։ Օգոստ. 5ին մասնաւոր հանդիսաւոր պատարագ մատոյց և հոգեհանգիստ կատարեց տեղւոյն առաջն. փոխանորդ Տ. Յարութիւն քհ. Սարգիսեան։ Մարմինը ամփոփուեցաւ տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ բակին մէջ։

Նազար էֆ. բաւական ատեն պաշտօնավարելէ վերջ Արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ, իբրեւ Թուրքերէնի և Ֆրանսերէնի քաջամուտ պաշտօնի կոչուեցաւ Հանր. Պարտքի Նորահաստատ Վարչութեան մէջ։ Հոն հետզհետէ ցոյց տուած արտակարգ կարողութեան շնորհիւ, աստիճանական բարձրացումներով վերջապէս հասաւ իր ներկայ կարեւոր պաշտօնին, զոր վարեց այնքան տարիներ ձեռնհասօրէն և ուղղամտութեամբ։

Նազար էֆ. մինչ է այն ինքնօգնութեամբ յառաջացած անձնաւորութիւն ներքին, որոնցմէ քիչ թիւ մը կայ այս օրուաններուն մէջ, ուղղամիտ, աշխատասէր և եկեղեցասէր։

Իր մահուամբ կը պակսի մեր մէջ արժանաւոր դէմք մը, որ այնչափ յարգուած էր մայրաքաղաքիս պատուաւոր դասակարգին մէջ։ Նազար էֆ. ամուրի էր, և կը բնակէր իր միակ քրոջը քով։ Իր մկրտութեան անունը Ղազարոս էր, բայց որովհետեւ Արտաքին գործոց Պաշտօնատան միւնոյն Դիւանին մէջ Ղազարոս էֆ. Յովակիմեան ալ կար, առաջարկուած էր որ երկուքէն մէկը իր անունը փոխէ, ուստի Ղազար էֆ. իր անունը Նազարի փոխած էր։

Ունէր Ուլայի Բ. աստիճան և Օսմանիէի ու Մէճիտիէի բարձր պատուանշանները։

Խմբագրութիւնս այս դառն կորուստին առթիւ իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալին քրոջը Տիկին Բերուշ Ս. Թագւորեանի և քեռայրին Ստեփան էֆ. Թագւորեանի և բոլոր պարագաներուն։

Տէր և Տիկին Ստեփան էֆ. Թագւորեան, Օրիորդք Մարի և Սանդուխտ Թագւորեան, Տէր և Տիկին Գառնիկ էֆ. Ջենորեան և Որդի, ինչպէս նաև Թէրխան, Գարամանեան, Գարակէօզեան և Աւագեան Ընտանիք ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զգառնագէտ մահ՝

ՎԱՍԵՄ. ՂԱՋԱՐ ԷՖ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

ՏՆՕՐԷՆ ԹԱԳԱՒՈՐԵԱՆ ԴԻՒԱՆԻՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՈՑ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

որ հանգաւ ի Տէր Երիքջաթի գիշեր։

Ազգականք և բարեկամք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան տեսուր արարողութեան, որ պիտի կատարուի Հինգշաբթի՝ 17ին Օգոստոս 1906, ի ժամ 8 (Ը. Թ.) Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Շիշլի Ազգ. Դերեզմանատունը, ամփոփուելու իրենց ընտանիքին յատուկ Դամբարանին մէջ։

Բերա, 16/29 Օգոստոս, 1906

Տէր և Տիկին Թադէոս Մոլտովաք և զաւակունք, Տիար Գարեգին Մոլտովաք, Տէր և Տիկին Յակոբ Արապեան, Այրի Տիկին Սօֆի Կարապետեան և զաւակունք, ինչպէս նաեւ Իմիրեան, Մազլումեան, Պէկեան և Քարամիրեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնագէտ մահը

ՏԻԱՐ ԵՌՈՒԱՐԴ Թ. ՄՈԼՏՈՎԱՔԻ

իրենց որդւոյն, եղբօրորդւոյն, եղբօրը և ազգականին, որ հանգեաւ ի Տէր յետ կարճատեւ հիւանդութեան ի հասակի 29 ամաց։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, Հինգշաբթի, 17/30 Օգոստոս, ժամը 3էն (Ը. Թ.) Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Խաչիկ Աղգ. Դերեզմանատունը։

Բերա 16/29 Օգոստոս 1906

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

29 Օգոստ. 1906

Ֆրանսական 3%	97.85
Օսմանեան Միացեալ	97.22
Երկաթուղի	146.—
Պանք Օթթոման	647.—
Ռէժի	436.—
Թրանսվաալ	62.75

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՇԱՔ

Վաղիթէի մէմուրիյէթին հիւանը իսֆատէ միւշահէտ օլան իգտամ վէ զայրէթիէ մէպնի Զօր սանճաղը բոլիս գամիսերի բիթ. Իսմայիլ պէյէ բիւթպէի Սալիսէ Թէվֆիր պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Խրէմաթը մէմուռալարընա մէպնի կէօզ Թէփէ սթաֆոն մէմուրլարընտան Մէհմէտ Սաադզ վէ Բէթրիտիս էֆէնտիլէրէ պէչինճի բիւթպէտէն Մէճիտի նըշանը զիւանը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐ.—Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին անդամ անուանուեցաւ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ վերաքննիչ պատժական ճիւղին նախագահ Նիյմէթուլլահ էֆէնտի, որուն յաջորդեց Տրապզոնի վերաքննիչ ատեանին ընդ. դատախազ Էօմէր Լութֆի պէյ։ Այս վերջինին յաջորդեց Հալէպի կեդրոնական նախադատ ատեանին Հուզուրի ճիւղին նախագահ Ֆայիզ էֆ. որուն յաջորդեց Սիւրիայի կեդր. նախադատ պատժական ճիւղին նախագահ Միւսլահ էֆէնտի, և ասոր՝ Էնկիւրիի կեդր. նախադատ ատեանին ընդ. դատախազի օգնական Նաղիֆ էֆէնտի։ Նաղիֆ էֆ.ի յաջորդեց Տրաբզոնի նախադատ պատժական ճիւղին նախագահ Շեվքէթ էֆ. որուն յաջորդեց Պէրթիի նախադատ ատեանին ընդ. դատախազի օգնական Ալի էֆ. և ասոր ալ՝ Վիզէի նախադատ ատեանին նախագահ Մուսին էֆէնտի։ Մուսին էֆ.ի յաջորդեց Քաթէրինի նախադատ պատժական ճիւղին նախագահ Թէվֆիզ էֆէնտի։ Տէնիզլիի նախադատ ատեանին ընդ. դատախազի օգնական կարգուեցաւ Բէյտն գաւառակին նախադատ պատժական ճիւղին նախագահ Ասմէտ Քեամիլ էֆէնտի, որուն յաջորդեց Սվերդի նախադատ ատեանին ընդ. դատախազի օգնական Նէշէթ պէյ և ասոր ալ՝ Ղարամըշ գաւառակին նախադատ պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Շեֆիք էֆ.։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Իգատամ հետեւեալ տողերը կը քաղէ Պաղտատի երկաթուղիին նկատմամբ Բարիզի Թերթի մը հրատարակած յօդուածէն. — Պաղտատի երկաթուղին, որ Միջերկրականը ու Պարսից ծոցը իրարու պիտի միացնէ, երբ աւարտի, ամէնէն կարճ ճամբան պիտի ըլլայ Եւրոպայի, Հնդկաստանի և Ծայրագոյն Արեւելքի միջեւ. հետեւաբար անոր կարեւորութիւնը բացատրելու հարկ չկայ. նաեւ յայտնի է թէ ո՛րքան կարեւոր ձեռնարկ մըն է Պաղտատի երկաթուղիին շինութիւնը. անդնդելիք տեղերը չենցնելէ զատ, առեւտրական տեսակէտով ալ մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ, որովհետեւ Ծայրագոյն Արեւելքի վաճառականութիւնը եթէ նկատողութեան առնուի, Պաղտատի գիծը Միջերկրոյ գիծին հետ ալ պիտի կրնայ մրցիլ։ Պաղտատի երկաթուղին ամէն կերպով պատճառ պիտի ըլլայ օսմ. ընդարձակ աշխարհներու աւելի զարգանալուն։ Առեւտրական ու անտեսական տեսակէտով այդ գիծը մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ։ Առաջին մասը՝ Գոնեա–Էրէյլի աւարտուեցաւ. հիմա երկու հազար քիլօմէթրի չափ տեղի մը շինութեան ձեռնարկուած է. ատոր մէկ մասը Տաւրոսի լեռներէն պիտի անցնի։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի և Խսկիշէհիր–Գոնեա գիծերուն փոխադրութեանց սակացոյցները փոփոխութիւններու և յաւելումներու ենթարկած ըլլալով, Ընկերութիւնը միօրինակ սակացոյց մը պատրաստեց, վաճառականներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար։ Նոր սակացոյցը մատուցուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին, որ զայն չափաւոր և վաճառականներուն համար ալ օգտակար նկատելով, վաւերացուց և Ընկերութեան վերադարձուց երկու տարուան պայմանաժամով գործադրուելու համար։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ— Սելանիկի երեւելիներէն Օսման Սայիտ պէյ ձեռնհաս պաշտօնարանէն 25 տարուան մենաշնորհ խնդրեց Սելանիկի մէջ գործարան մը հաստատելու՝ կանեփէ չուան, առասան պարկ, պարան եւայլն պատրաստելու համար։ Սելանիկի կուսակալութեան գրուեցաւ իր կարծիքը յայտնել այդ ձեռնարկին համար, որ մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ երկրին։

ՍԱՌՆՈՒՐԴ ԶԻԹԵՐ.— Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ Եւրոպայէն բերուած խառնուրդ ձէթերը մսքաստանց մէջ ներկուելէ և տէրերուն վերադարձուելէ ետքը, գաղտնի կը ծախուին, ինչ որ հանրային առողջութեան կը վնասէ, ծանոյց թաղապետական շրջանակներուն՝ ուշադրութիւն ընել և այդ կարգի ձէթերուն վաճառումը արգիլել։

ՎԱՐՁՈՒ ԿԱՌՔԵՐ.—Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ կարգ մը անչափաս ու խակ անձեր վարձու կառք կը վարեն, ինչ որ կրնայ արկածներու պատճառ ըլլալ, ծանոյց թաղապետական շրջանակներուն թէ պատասխանատու պաշտօնեաները օրէնքին խստութեան պիտի ենթարկուին։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.— Ծխախոտի Ռէժիի ընդհ. տնօրէն Մ. Ռամպէր որ Եւրոպա կը գտնուէր, Պոլիս դարձաւ։

*** Հանր. Պարտքի վարչութեան իրաւագէտ խորհրդական Պետրոս էֆ. Հալաճեան որ Բարիզ կը գտնուէր, Պոլիս դարձաւ։

ՎԱԼԻՏԷ ԽԱՆԻՆ փչելու վտանգ սպառնացող տեղերը վար առնուեցան։ Հիմերու կողմին փլատակներն ալ վերցուելով, թաղապետական ճարտարագէտները քննութիւն կատարելով հաստատեցին թէ հիմերը բոլորովին խոնաւութեան մէջ են և չենուած ատեն արհեստին պայմանները չեն յարգուած։ Խանի մեծ կոյուղիին ճամբան փոխուած ըլլալով, նոյն կողմի պատը բոլորովին փտեր է։ Սիւնպիւլլի խանին կողմէն ալ երկու յարկ չորս սենեակներ վար առնուեցան, վասն զի փլչելու վտանգ կը սպառնային։ Այդ գործողութիւնը կատարուած պահուն Արամեան, Ներսէս և Եաքօ անուն անձերուն խանութները երեւան ելան, բայց ապրանքները բոլորովին փճացած էին։ Սաքա Զէյնէմէնին ծածկող փլատակներն ալ մաքրուեցան, բայց ճամբաները աւրուած ըլլալով ջուր չի հոսիր։

*** Մօնիթէօռ կը խնդրէ Քաղաքապետութենէն որ փլատակները մաքրելու գործը փութացուի, որովհետեւ բազմաթիւ անձեր որոնց մէջ համեստ ապրուստով մարդիկ ալ կան, անկարող դարձած են աշխատելու քանի որ իրենց խանութները ծածկուած են և գոց կը մնան։

ՆԱԻԱՐՇԱՒ. — Մեծ կղզիի մէջ առջի օր առագաստաւոր մակոյկներու (քօթրա) նաւարշաւ մը կատարուեցաւ՝ կազմակերպուած Եոթիկ Բլիւպի կողմէ։ Մասնաւոր տեղ մը դրօշներով և ծաղիկներով զարդարուած, հանդիսատեսներուն յատկացուած էր։ Նաւարշաւը երեք կարգի բաժնուած էր, Մակոյկները՝ Մեծ Կղզիի առջեւէն ճամբայ ելան և կ'երթային մինչեւ Գնալը Կղզիին առջեւ գրուած նշանը, անոր շուրջը դառնալէ և յետոյ Մալթէբէի մօտ դրուած ուրիշ նշանի մը շուրջն ալ դառնալէ ետքը կը վերադառնային իրենց մեկնած վայրը՝ Մեծ Կղզիին առջեւ։ Առաջին նաւարշաւին մէջ առաջին հանդիսացաւ Մ. Սքատրոյի առագաստաւոր մակոյկը՝ Ձուլիա որ այդ հեռաւորութիւնը կտրեց մէկ ժամ 51 վայրկեանի մէջ. իսկ երկրորդ հանդիսացաւ Թիրան՝ մէկ ժամ 53 վայրկեանէն։ Առաջին մրցանակն էր մեծարժէք ծաղկաման մը և երկրորդը՝ սիկառի տուփ մը։ Երկրորդ նաւարշաւին առաջին հանդիսացաւ Մ. Լիթի առագաստաւոր մակոյկը՝ Էնիզ և երկրորդը՝ Մ. Արմանի մակոյկը՝ Քուրսեր։ Մրցանակներն էին մեծարժէք մէյմէկ ծաղկաման։ Երրորդ նաւարշաւին առաջին հանդիսացաւ Մ. Ուիթոլի առագաստաւոր մակոյկը՝ իրրեւ մրցանակ ստանալով թէյի արծաթէ պսակ մը։ Անգլիական, ֆրանսական ու իտալական դեսպանատանց առագաստաւոր մակոյկներն ալ նաւարշաւ մը կատարեցին։ Նոյն միջոցին հովը սաստկացած ըլլալով ֆրանսական Վորուր պահականին հրամատարին վարած մակոյկը չրջեցաւ, բայց մէջը գտնուողները ազատուեցան։ Նոյն նաւարշաւին մէջ առաջին հանդիսացաւ անգլիական Խմոնքն պահականաւին մակոյկը և երկրորդ՝ ֆրանսական Մուէք պահականաւին մակոյկը։ Երեք հոգիէ յանձնախումբ մը կազմուած էր՝ նաւարշաւին վրայ հսկելու և անոնց արդիւնքը սահմանելու համար։ Նաւարշաւին ներկայ էին բոլոր դեսպանները և բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻՆ ՀԱՄԻՏԻՆ չոգենաւային նոր ընկերութեան բաժնեթուղթերուն ստորագրութիւնը սկսաւ չորեքշաբթի Օսմ. Պանքային, Շիրքէթի Խայրիէի պաշտօնարանին և Սելանիկի Պանքային մէջ։ Մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր և մէկ օրուան մէջ գրութիւնէ կէսը ստորագրուեցաւ։ Արձանագրութիւնները պիտի շարունակուին մինչեւ ուրբաթ, Օգոստոս 18։ Գաւառներէն բազմաթիւ դիմումներ եղած են նամակներով, որոնց ևս գոհացում պիտի տրուի։ Կը յանձնարարենք անոնց որ կը փափաքին գնել նոյն ապահովագրութիւնները, փութան, որովհետեւ մինչեւ վաղը պիտի գոցուի ստորագրութիւնը։

ԱՏԱՆԱՑԻ պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ այս տարի բամբակի և սուսամի բերքը առատ պիտի ըլլայ նահանգին մէջ։ Բամբակին քանակութիւնը 40,000 հակէն աւելի կը հաշուուի, որուն 100ին 16 կամ 17 մասը բաւական է տեղային պէտքերուն, և մնացածը պիտի արտածուի։ Անցած տարուան վիճակագրութեանց նայելով, Ամերիկա այս տարի բամբակ չպիտի արտածէ։ Հետեւապէս Եւրոպական հրապարակները պէտք պիտի ունենան ուրիշ երկիրներու բամբակին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՆԱՆԿ.— Ծովային առեւտրական դատարանը մանկ հուշակեց Հոմա Բաշա Ճատտէսի, 27-29 թիւ խանութը հաստատուած մսավաճառ Օսման Նուրի էֆէնտին և Գուամ Գարու փայտավաճառ Թուզճի Զատէ Ազիզ էֆէնտին։

ՋԵՂՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐ. — Սանտըքլըի (Պրուսա) Նայիպ և Նախադատ ատեանին նախագահ Մէհմէտ Նիհատ էֆէնտի դատաստանի ենթարկուեցաւ որովհետեւ հակառակ օրէնքի և իրաւասութեան՝ չափազանց վարձքեր գընահատելով իր ազգականները գործածած էր, և դատարանին աւագ քարտուղար Սալիհ էֆ.ն ծեծած ու նախատած էր։

*** Ինոզ գաւառակին (Էտիրնէ) նախադատ ատեանին ընդհ. դատախազի օգնականի նախորդ փոխանորդ ոստիկանական քմիսէր Սիւլէյման, ոստիկան Նազմի, նախորդ և նախկին Ա. քարտուղար Ալի Բաիճի և Պէհճէթ էֆ.ները դատաստանի ենթարկուեցան իրենց պաշտօնին մէջ զեղծանած ըլլալով։

ՃԵՐՄԱԿՆԵՐՈՒ ԱՌՈՒՏՈՒՐ. — Իզմիրի հելլէն հիւպատոսարանը ձերբակալել տուաւ մարդ մը որ ճերմակներու առուտուրով կ'զբաղէր։ Այս մարդը Պիրէոնէն կուգար և Պոլիս պիտի մեկնէր, հինգ աղջիկներով, զոր խաբած էր։ Աղջիկները Իզմիրի Ցոյն առաջնորդարանին յանձնուեցան։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Կէս ոսկի տուգանքի դատապարտուեցաւ Սառա կինը որ Մկրտիչի դէմ պատիւ հակառակ խօսք ըրած էր։ 15 օր բանտարկութեան՝ Քօմիսէր Մուսթաֆա էֆ.որ բռնի Սոֆիրիի տունը մտած և իր պաշտօնին կիրարկութեան պահուն նոյն Սոֆիրին և Տիմիթրին ծեծած էր։ Շաբաթ մը բանտի՝ ժամտարմա Նաման աղա որ Հասան անուն տղան ծեծած էր։ 15 օր բանտի՝ Եագօ որ Ցովհաննէսը ծեծած էր։

ՏԱՍԸ ՓԱՐԱԳԻ ՀԱՄԱՐ. — Խայրէտտին անուն մարդ մը, առջի օր Եաղգաբանի նաւամատոյցին Հասան անուն մարդու մը նաւակը նստաւ և 20 փարայի սակարկեց՝ եէմիշ երթալու համար։ Նաւակը դեռ ճամբայ չելած, նաւավարը ուրիշ երկու յաճախորդ ալ առաւ։ Խայրէտտին դիտել տուաւ թէ ինք 20 փարա սակարկած էր առանձին երթալու համար, որով հակառակ պարագային ինք ալ միւսներուն պէս 10 փարա պիտի տար։ Նաւավարը որոշ պատասխան մը չը տուաւ։ Երբ նաւակը Եէմիշի մօտեցաւ, Խայրէտտին ուզեց միւս յաճախորդներուն պէս 10 փարա տալ։ Նաւավար Հասան անոր օձիքէն բռնելով 20 փարա պահանջեց։ Խայրէտտին չատ աշխատեցաւ ինքզինքը արդարացնելու, և միւս յաճախորդներն ալ անոր իրաւունք տուին, բայց օգուտ մը չունեցաւ։ Խայրէտտին ցամաք ելաւ բայց Հասան ետեւէն հանելով զայն բռնեց ու ծովը նետեց։ Խայրէտտին լողալ չը գիտնալով նաւակը բռնել ուզեց. սակայն Հասան թիով քանիցս զարկաւ անոր գլխուն և զայն ջուրին մէջ մըխեց։ Վերջապէս ուրիշներ օգնութեան փութալով խեղճ մարդը ազատեցին։ Վայրագ նաւավարը ձերբակալուեցաւ։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ գիշեր ժամը 2ին հրդեհ ծագեցաւ Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Տայէ Խաթուն փողոց, հանգուցեալ Սբրի փաշայի ժառանգորդներուն սեփական մեծ ապարանքէն, որ ամբողջովին այրեցաւ։ Շէնքը ապահովագրուած էր 600 ոսկիի։

Մուտանիա–Պրուսա երկաթուղիի ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պրուսայի Ցուցահանդէսին տեւողութեան միջոցին Մախսուսէի չոգենաւերուն համապատասխանող կառախումբերուն երդուդարձի տոմսակները 10 օրուան համար պիտի արժէն։

Գիլեռն եռ, երդուդարձի համար

Ա. կարգ	40	ղրուշ
Բ. »	30	»
Գ. »	15	»

(Մէճիտը 20 ղրչ.էն)։

ՀԱՅ ՌՕՊԷՆՍՕՆ ՄԸ

Հայ Ռօպէնսօնի մը պատմութիւնը կ'ընեն Միացեալ Նահանգաց Արիզոնա նահանգին Թերթերը, մանրամասնօրէն նկարագրելով այն արկածախնդրական կեանքը զոր հանգագործ գիտնական Հայ մը վարած է ու դեռ կը վարէ։ Այս մենակեաց Հայը չատ տարիներ առաջ, արկածի մը հետեւանքով փակուեր է Ռոլորատոյի գետերուն կազմած մեծ հովիտին մէջ, և հոն կ'ապրի առանձին, արտաքին աշխարհին անհաղորդակից, իր կեանքին մնացած տարիները նուիրած ըլլալով Բնութեան գաղտնիքներուն գործնական ուսումնասիրութեան։ Այս մարդուն անունն էր Ճօն Վարդան 57 տարեկան, Պոլսոյ մէջ ծնած՝ գաւառացի ծնողէ։ Կրթութեան համար իր ծնողքը վինք Վիեննա ղրկեր են 12 տարեկանին, հաւանօրէն Մխիթարեանց վանքը։ Հոն երեք տարի պարապեր է գիտութիւններու և լեզուներու և յետոյ Բարիզ ղրկուեր է իր ուսմունքը կատարելագործելու, որմէ կը հետեւցուի թէ ունեւոր ծնողքի զաւակ էր։ Երկու կամ երեք տարի ալ Բարիզի մէջ դպրոց յաճախելէ ետքը, հօրը կարողութիւնը փճացած ըլլալով, Ցովհաննէս Վարդան ապրուստ ճարելու համար Ամերիկա անցեր է, և Նիւ Օրլէանս հասեր է։ Բամբակի մեծ նաւահանգիստ։ Հիմա 40 տարի կ'ընէ որ Մ. Նահանգաց արեւմտեան մասին մէջ կ'ապրի։ Իր քիմիական հմտութիւնները օգտակարապէս կիրարկեր է հանքագործութեան մէջ, աշխատելով Եուդահի, Նէվատայի, Քալիֆորնիոյ և Բոլորատոյի ոսկիի, արծաթի, ալիմինիումի, պղինձի և երկաթի հանքերուն մէջ, մինչեւ 1890։ Այն տարին, մինչ կը թափառէր և հանք կը փնտռէր Եուդահի մէջ Տէնտի Բրօսկիի մօտ, խորհնցաւ թր Բոլորատոյ գետը, ժայռուտ լեռնաշղթայէն բխող գլխաւոր գետը ըլլալուն, պէտք է իր մէջ կրէ նոյն լեռներուն կողերէն սրբուած բերուած ոսկիի աւազներ։ Ուստի, քնկեց նոյն գետին լայնարձակ հովիտը։ 1898ին հաւաքեց իր գոյքը, 6 տոլարով մակոյկ մը գնեց Եուդահի մէջ, և իր հանքային գործիքներն ու պաշարները մէջը դնելով, գետն ի վար նաւարկեց մինչեւ 60 մղոն տեղ, ձիդ ինչպէս հազարապետ Բոուէլ ըրած էր 70ական թուականներուն. կրանտ և Կրին գետերուն խառնարանը կը կազմէ Բոլորատոն։ Սահանքէ մը անցած պահուն, մակոյկը շրջեցաւ։ Վարդան հրաչքով ողջ մնաց, ամէն բան կորսնցնելով։ Ինկած եղերքը անմարդաբնակ էր օրերով ճամբայ տեղ։ Մէկ կողմը խորունկ հոսանուտ գետն էր, միւս կողմը հազարաւոր ոտք բարձրութեամբ սեպ ժայռերու բարձունք մը։ Վեց շաբաթ քաշեց կամ մագլցեցաւ, մինչեւ որ անցք մը գտաւ ժայռերու այս կոյտին մէջէն։ Ուրիշ ուտելիք չունէր բայց եթէ Քանեոնի հովտին խոտերը և հնդկաթզենի բոյսը, պահծու բակլայի մէկ փոքր տուփէն զատ զոր ջուրերը ցամաք նետած էին իր մակոյկէն։ Ժայռերու կոյտին խորը թաղուած այս հովիտը, շաբաթներով տեղ, արեւ չի տեսներ բնաւ։ 24 ժամուան մէջ հազիւ մէկ քանի վայրկեան ժայռերու պատուհանի մը մէջէն արեւի շող մը կ'անցնէր, բայց այնքան տաք որ Վարդան կրնար ապակիի մը օգնութեամբ խոտ բռնկցընել և կրակ առաջ բերել նոյն բոյսը խաշելու համար։ Օրերով մագլցելէ ետքը ժայռերու վրայ կը տեսնէր որ անցք կարծածը գոց էր ետեւի կողմէն, ուստի վար կ'իջնէր, և ուրիշ ժայռի մը կողերուն վրայ կը մագլցէր, որձաքարի նոյն խիստ պարիսպները գտնելով ամէն կողմ։ Անգամ մը օձ մը սպաննեց, եփելով ուտելու համար, բայց այնքան գէշ հոտ մը ունէր որ չկրցաւ ուտել։ Վերջապէս, անցք մը գտաւ, որմէ անդին ինքզինք Եուդահի անապատին մէջ տեսաւ։ Վարդան 16 օր կը ճամբորդէ այն անապատին մէջէն, ամէնէն աւելի ծարաւէն նեղուելով, և օրին մէկը կիսամեռ կ'իյնայ։ Կորսուած ձիեր փնտռող մարդիկ կը հանդիպին իրեն, ծարաւէն ու անօթութենէն ուժասպառ, և կը խնամեն, կը ողջնցնեն զինք։ Շաբաթներ վերջը, ինքզինք կը գտնէ, երկրորդ անգամ հրաչքով ազատելով մահէն, և Բոլորատոյի Տէնվըր քաղաքը երթալով, փայտի մեծ սղոցարան մը կը մտնէ։ Սղոցը օր մը իր մէկ ձեռքին չորս մատները կ'առնէ կը տանի։ Վարդան ձեռքի երկու սայլ կը գնէ, և Քանեոն հովիտը կը դառնայ իր հանքային պրպտումները չարունակելու։ Այս պատմութիւնը ընող ամերիկեան թերթը կ'ըսէ թէ Ամերիկայի մէջ հիմա ո՛չ ոք ձօն Վարդանէ աւելի աղէկ գիտէ Մ. Նահանգաց այն մասերուն երկրաբանութիւնը, հանքաբանութիւնը, բուսաբանութիւնը, կենդանաբանութիւնը, և Բնութեան բոլոր հրաշալիքները։ Տասնըվեց տարիէ ի վեր, հաղուագիւտ հաւաքածոյ մը կազմած է անծանօթ հանքային նիւթերու՝ անկոխ քարայրներու խորէն հանուած, թանկագին քարերու, անգիւտ նախապատմական բուսեղէններու, եւն.։ Ամէն տարի 4—5 ամիս կը զոհէ Քանեոնի մեծ հովտին խորերը նկարագրելու։ Նմոյշներով կը լեցնէ իր երկու սայլերը, և կը դառնայ ամերիկացի զբօսաշրջիկներուն աչքէ գիտական բանախօսութիւններ ընելու, ցուցադրելով, բացատրելով ամէն ինչ, մի միայն գիտութեան սիրուն, ոչ թէ չանու ակնկալութեամբ։ Ռօպէնսօն Քրիւզօէի և բուրոյթը ունի։ Մագերը բաւական ճերմկած են։ Խոշոր մօրուք մը թողած է։ Գլխարկ, օձիք, փողկապ, եւայլն չի ճանչնար, հագուստները ինք կարած և կարկատած է։ բայց ուշիմ դէմք մը ունի, լայն ճակատ, և վերջին ծայր բարեկիրթ, բարեհամբոյր մարդ մըն է։ Հայերէնը մոռցած է բոլորովին։ Անգլերէն լեզուաւ իր գիտական բանախօսութիւնները խիստ շահեկան են, և գեղեցիկ առոգանութեամբ մը կ'արտասանէ։ Կ'ըսէ թէ.—«Ես Բնութեան մէկ զաւակն եմ։ Զափէն աւելի քաղաքակրթուեր ենք։ Ես անա՛ դէպ ի բընութիւն կը վերադառնամ։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀՌՈՄ 29 Օգոստոս.— Հոս զրոյց կայ թէ Քրոնպէրկի տեսակցութեան մէջ Անգլիոյ Թագաւորը և Գերման կայսրը միջազգային կացութեան վրայ խօսելով, բերանացի համաձայնութեան մը յանգեր են՝ ընդհանուր խաղաղութիւնը պահպանելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Զրոյց կայ թէ Քրոնպէրկի տեսակցութեան մէջ Անգլիոյ Թագաւորը Ֆրանսայի հաւանութիւնը երաշխաւորեր է և Վիլհէլմ Բ. ալ Աւստրիոյ–Հունգարիոյ ու Իտալիոյ, ամէն դիմադրութեան վիճակը պահպանելու համար։

ՊԷՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը Բոստամ ժամանեց՝ իր թոռանը մկրտութեան ներկայ գտնուելու։ Վարչապետ Պիւլով իյնան ալ հոն ժամանեց։

ԲԷՇԹԱ.— Եոզէֆ արքունիքը Պերլին ուղեւորեցաւ Աւստրիոյ կայսեր կողմէ ներկայ գտնուելու Գերման կայսեր թոռան մկրտութեան։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Զօր. Թրեքով Վարչավից կուսակալ պիտի անուանուի փոխանակ զօր. Նալիբարքի։

— Մ. Սթոլիպին յայտարարեց թէ նախարարապետութենէ պիտի չհրաժարի։

ՄԱՐԻԼԷՆՊԱՏ.— Էտուարտ Լ. ճաշի հրաւիրեց պատերազմական նախարար Մր. Հոլտէյնը ինչպէս նաև վարչապետ Սըր Պէնրըմէնը։ Պատերազմական նախարարը Թագաւորին ձախ կողմն էր։ Էտուարտ Լ. ճաշին գրեթէ բոլոր տեւողութեան միջոցին խօսակցեցաւ Մր. Հոլտէյնի հետ։ Թագաւորը Սեպտ. 6ին պիտի մեկնի Անգլիա։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ֆրանսայի ներքին գործոց նախարար Մ. Քլէմանսօ Քարլսպատէն Բարիզ դարձաւ Պերլինի ճամբով, ուր կարճ միջոց մը կեցաւ։ Բաղդական հանդամանք մը չունի իր Պերլինէն անցնիլը։

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.— Դաշնակցային Բարձրագոյն Դատարանին Ամբաստանիչ Ատեանը վաւերական գտաւ 10 ամբաստանութիւններ Սղանտարա քարիւղի ընկերութեան (Բոքֆէլլերի) դէմ, բայց վճռեց թէ արդարացի էր այն ընկերութեան զեղչումներ ձեռք բերելը իր նաւթերուն երկաթուղիով փոխադրման համար։

— Համամերիկեան ժողովը հանդիսաւոր փակուեցաւ Ռիօ տէ Եանէյրոյի մէջ։

ՍՕՖԻԱ.— Վարչապետ Մ. Բեդրով Մարիէնպատ գնաց, կանչուած ըլլալով Ֆէրտինանտ իշխանին կողմէ, որ ուղած է անձամբ տեղեկանալ ռուս գործակատարին հետ ծագած խնդրին, որ կարգադրուած է արդէն։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Սախալին կղզիին վրայ ռուսաճարոն սահմանները գծելու պաշտօն ունեցող ռուս և ճաբոնցի պատուիրակները սկսան իրենց գործին։

ՊԵԼԿՐԱԴ.— Մերպիոյ Բեդեր Թագաւորը այսօր Զար Նիքոլա չոգենաւով Համբայ կ'երթայ Դանուբի եղերքին վրայ երկու քաղաք այցելելու։ Ցեռայ պիտի երթայ Քրակուէվաճ, վարչապետին հետ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Կոլուխովսքի կոմս Վիեննա դարձաւ Վիթէլէ՝ ուր ջուրերը մնած էր։

ԲԱՐԻԶ.— Դաշնային նախարար Մ. Լէկ և Հնդկաչինու կուսակալ Մ. Պո խորհրդակցութիւն մը ունեցան, որուն հանմամաս, Խորհրդարանը գումարուելուն պէս, Մ. Լէկ 200 միլիոն ֆրանքի փոխառութեան ծրագիր մը պիտի մատուցանէ, կուսակալին առաջարկած շինութիւնները ի գլուխ հանելու համար։

— Երեսփոխան Պրոյլի դուքսը մեռաւ, Էօռի իր դղեակին մէջ։ 1846ին ծնած էր։ Անդրանիկ որդին էր այն Պրոյլի դուքսին որ կարեւոր դեր մը կատարեց Մարեչալ Մաք Մահոնի նախագահութեան օրով։ Իր հօր դիւանապետը եղած էր, և Պատուոյ Լէգէոնի ատիճան ունէր։

ԹԱՏՐՈՆ ՄՆԱԿԵԱՆ

ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ ԵԷՆԻՄԱՀԱԼԷ

Մնակեան Թատերախումբը այս գիշեր ժամը 2½ին Սարքեաբ Եէնիմահալէ Հաճի Միսաքին Թատրոնը պիտի ներկայացնէ

ՅՈՎՍԷ ԵՂԵՐԱՊԱՀԸ

ԿԱՄ

ԱՆՁՆՈՒԷՐ ՆԹԻԱՍՏԻՆ

Տռամ 5 արար

ՊԱՐԵՒԵՐԳ

ԶԱՒԵՇՏ 1 ԱՐԱՐ

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ

ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՈՒՇ, ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՕԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՖՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Օ.Ո.		105.25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	105.26
Երէկուան էն բարձր գինը	»	105.26
» էն վար գինը	»	105.21

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	145.25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	145.25
Երէկուան էն բարձր գինը	»	145.25
» էն վար գինը	»	144.87½

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	39.—
Միտիլլի Պանք		5.87
Սելանիկի »	Ֆր.	173.
Քուէրթիալ	Ա. Ո.	9.03
Քարտու Բրէվիլէժիէ	Ֆր.	164.—
» Օրտինէռ	»	153.—
Իզմիրի քարափ	»	596.—
Օսմ. Ապահով. Էնկ.	Օ. Ո.	4.40
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	9.05
» պարտաթուղթ	Ֆր.	488.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	299.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	18.05
Քարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	457.—
Քրէտիի Ֆոնսիէ Էժիբա. 1886		332.—
» » » 1903		267.50
Թրանսվալ		59.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	Ֆր.	266.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	430.—
» « » նոր	Օ.Ո.	4.01
Լաւրիոմ	Ֆր.	58.25

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	Ղ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.80
Անգլիական ոսկի	109 32
Բոլ	90.30
Մէճիտիյէ արծաթ	107.14
Ռուպի թղթադրամ	8.69
Քրիմից	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրչ.	109.22½
Բարիզի » »	Ֆր.	22.97½
Վիէննայի » »	քուրօն	21.91
Պերլինի » »	մարք	18.69

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

28 Oquusnu 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%	97.82
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.	97.30
» » » գոց.	97.25
Բուռմէլիի երկաթուղի Ֆր.	146.50
Բէժիի պարտաթուղթ »	439.—
Օսմանեան մաքթ »	436.—
Օսմանեան Պանքա »	648.—
Քրէտի Լիոնէ »	1175.—
Բարիզի Պանքա »	1533.—
Աւստրիական Ռանթ 4%	99.75
Իտալական » 5%	103.42
Ռուսական » 4% 1901	71.20
Սպանիական փոխ. 4%	96.40
Պալքա Քարա Այտըն Ֆր.	652.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

28 Oqnusnu 1906

Անգլիական Ռանթ	87.81
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց. Գ.Կ.	96.75
» » » գոց. »	96.75
Օսմ. Պանքա	15.75
Գուլկարական 1892	100.—
Ռուսական 4% 1898—89	72.—
Ցունական Ռանթ	53.25
Զարթրբի	1.78
Թրանսվալ	2.37
Ռանամայն	6 68
Շարռնական 4%	90 25

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

28 Oqnusnu 1906

Գերմանական 3%	86.70
Օսմ. Միաց Գոնս.	96.25
Օսմ. փոխառութիւն 1903	20.275
Բուռմէլիի երկաթուղի	146.25
Անատոլ. Երկ. Պարտ. Ա.	103.70

«ՕՄԷԿԱ» ժամացոյցի ազդը կարդալ չորրորդ էջը

ՄԱՍ ՀԱՅԿԱՆԻ, ՌՈՒԼՈՒՈՐԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ — 88 —
ԳԻՐ 8
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՈՆ ԶԻՍՄԷԼԻԶԱՆԸ

ԱՐՏԱՌՈՏ ԿՏԱԿ ՄԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

ՀԱՐԻՍ ՔԻՄՊԷԼ

Այն դէպքերը Հարրիս Քիմպէլ պարտաւորեցաւ անցընել Օմանայի այդ քաղաքին մէջ, որուն կրցած էր քանի մը ժամ նուիրել Մաքս Բէալ, իր առաջին ճամբորդութեան միջոցին։

Հոն էր որ Դրիպիուն Խմբագրութեան քարտուղարին կողմէն իր հացէին ղրկուած հեռագիրը սաացաւ, ուր մանրամասնօրէն նշանակուած էին հանդրուանները, այսպէս որ պիտի կրնար ամսուն 18ին, կէս օրէ առաջ, Ուաշինկթընի Օլիմբիա քաղաքը ժամանել։ Հեռագիրը երկար, բայց որոշ և բացայայտ գրուած էր։ Հարրիս Քիմպէլի կը մնար տառապէս հետեւիլ անոր պատուէրներուն, որոնց չնորհիւ ճիշտ որոշեալ օրը պիտի գտնուէր իրեն սահմանուած տեղը և հոն պիտի իմանար քուեներու չորրորդ արդիւնքը։ Եւ յետոյ պէտք էր յուսալ ուր ո՛և յապաղում տեղի պիտի չունենար, վասնզի եթէ կէս օր իսկ ուշ մնար, բաւական էր ճամբորդութեան արդիւնքը վտանգելու։

Հարրիս Քիմպէլ որոշած էր առանց վայրկեան մը կորսնցնելու ճամբորդել։ Եթէ գիշերը Օմանայի մէջ անցուց պատճառը այն էր որ առաջին կառախումբը հետեւեալ օրը միայն կը մեկնէր։ Ուստի այդ կառախումբը նստաւ և իրիկունը իջաւ Ճըլէսպուրկ։

Այս անդամ, Զարլըսդրնէն մեկնելով, օրագրողը նախազգուշութիւն ունեցած էր իր ինքնութիւնը չյայտնելու, որպէս զի ընդունելութիւններէն և անոնց ցաւալի հետեւանքներէն զերծ մնայ։ Այսու հանդերձ, Ճըլէսպուրկի մէջ, չը կրցաւ անծանօթ պահել ինքզինք։ Եւ յետոյ, իր կուսակիցները, որոնք իր ժամանումը իմանալով կայարան փութացած էին, հասկցան թէ պէտք չէր ո՛և է պատրուակով ուշացնել զինք, որովհետեւ ժամերը համրուած էին և ճամբորդութիւնը պէտք էր կատարել անյապաղ։ Ուրեմն իրենք առաջինը եղան խորհուրդ տուող որ ժամ առաջ մեկնին։ Եւ նոյն իսկ այդ անգլեամերիկացիներէն 12ի չափ միջոցներ ձեռք առած էին Հարրիս Քիմպէլի ընկերանալու։ Այս ուղեկիցները արհամարհելիք բաներ չէին այնպիսի գաւառի մը մէջ ուր վայրի գազանները կրնային հանդիպիլ։

— Ինչպէս որ կը հաճիք, Տեարք, պատասխանեց Հարրիս Քիմպէլ դէպ իրեն երկնցուած ձեռքերը սեղմելով, բայց պայմանաւ որ, աւելցուց, կառքը ամենքդ ալ կարենայ բովանդակել։

Նէպրասքա, իր ընդարձակութեամբ, Ամերիկայի նահանգներուն մէջ 15րդ կարգը կը բռնէ։ Լա Բրադա կամ Նէպրասքա Բիվըր անոր մէջէն կ'անցնի և կը թափի Միսուրի։ Աւելի երկրագործ քան ճարտարագործ նահանգ մըն է, զարգանալու վիճակի մէջ, որուն ժողովուրդը չարունակ կ'ածի և որուն գլխաւոր քաղաքն է Լինքըլն, և նահանգիսաը, Նէպրասքա Սիդի, հոն կէս 50 մղոն հեռու, Միսուրիի վրայ կանգնուած է։

Արդարեւ ցաւալի պարագայ մըն էր որ Հարրիս Քիմպէլ, Բալիֆօրնիոյ և Օրէկոնի մէջ, կը պարտաւորուէր ձիով կատարել իր ճամբորդութիւնը Շաստայէն Օգպուրկ, փոխանակ կառքով երթալու։

Չորրորդ խաղակիցը և իր կուսակիցներէն 8 հոգի նստած էին կառքին մէջ, զոր վեց ուժեղ ձիեր կը քաշէին։ Այսպէս ամսուն 8ին իրիկունը, 40 ժամ ճամբորդութենէ մը ետք, կառքը ժամանեց առաջին կայանը, ուր գիւղ չկար, այլ միայն մարգագետիններ կային, ուր ձիերը կրնային լիսթոք ճարակիլ։ Իսկ Հարրիս Քիմպէլ և ընկերները կառքին մէջ առնուած պաշտօնական տեղեկութիւններով փառաւոր ճաշ մը ըրին և նոյն իսկ բաժակաճառեր ալ արտասանեցին։

Մառերուն տակ գիշեր մը անցընելէ ետք ուղեւորները կառքը թողուցին և հետիոտն իջան վայրի հովտէն վար։ Ա՛հ, Ուիկերմ Հիբէրպօն չատ իրաւունք ունէր Նէպրասքայի այս վայրը ընտրելու, և իր 42րդ խորչին լաբիւրինթոսը ընելու զայն։

Անպատճառ հար չէր որ չորրորդ խաղակիցը այս լաբիւրինթոսին ամէն կողմերը այցելէր։ Կը բաւէր միայն ամենոր դրան առջեւ երթալ և իր ներկայութիւնն հաստատել վաւերական թուղթով մը։ Նոյն իսկ ձանձրութիւն չառնէն վաւերաթուղթ մը ձգելու հոն, ինչպէս ըրած էր նաւապետ Եուրիքէն։ Թուղթը խմբագրեց Հարրիս Քիմպէլ, և ստորագրել տուաւ իր ընկերներուն և ասիկա բաւական էր իրրեւ վկայութիւն։ Վերջին ճաշ մը տրուեցաւ ծառերուն հովանիին տակ և բաժակաճառեր արտասանուեցան Դրիպիուն ի աւագ քրոնիկագրին, Ուիկերմ Հիբէրպոնի 60 միլիոն տարիներուն ապագայ ժառանգորդին կենացը։

(Շարունակելի)

ԲՈՊԷՐԴ ԳՈՒԼԷԾ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի 28/10 Սեպտ. Բ.։ օր։ Կարգադրութիւններ եղած են վճռականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ մասնաւոր չէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ Երեք տարիէ ի վեր բացուած է նաև փոքր չէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ 10 տարեկան այր կերաներ։ 25—9

ԼՈՒՍԱԶԱՌՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՍԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կայս. Դատակալութեան Տարեգարձին առթիւ գործածուելիք ամէն տեսակ և լաւ նկարուած աղօթքներ և մաղթանքներ կրող վերտառութիւններ, թուղթներ և դրօշակներ կը ծախուին Պայազիտ, Թրթավանտ Նուրի և Մարը Զարշըար մանրավաճառներուն մէջ Երեւանի Իշխէթ և Քիթաղբոյր ճատուէսի՝ Երեւանի Խայրի և Իսան էֆ.ներու խանութները։

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԹՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ ԹԱՆ
Կեդրոն գիտական, վիպական, դպրոցական եւ մասնեղադարանի ամէն տեսակ գրքերու
ԼՈՒՍԱԳՈՒՆ ԶԵՂՔ
ԸՆՏՐ ՏՊԱԳՐ. ՎԻՍԱԳԻՐ ՈՒ ՏՊԱԳԻՐ
Այլաբարտ, շրջաբերական, նամակագրութիւն, պահարան, վկայական, վիճակացոյց, բարեւնիշ, պատուանիշ, եւն. եւն.
ՅանձնՅարուրեանց առաքում օրը օրին ու նոյնութեամբ
Գործառնութիւն միշտ կանխիկ
ԳՐԱՏԱՆ ՀԱՍՏԷՆ
درسعادت خوراسانجیان خانده کتبخانهٔ جدید
10—50

ՏՕՔԹՕՐ Ա. ԳԱԶԱԶԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Կը դարմանէ ամէն տեսակ ներքին, վիրաբուժական եւ ատրոդիտեան հիւանդութիւններ
Բացի Զորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերէ, ամէն առաւօտ կանուխ և ժամը 9էն (Ը. Թ.) վերջ կը գտնուի իր բնակարանը՝ Մարրրգիւղ Սագզը-Ագաճ. և ի դիւրութիւն Պոլսոյ իր հիւանդներուն՝ Դ. և Ուր. օրերէ զատ, կը գտնուի ժամը 6էն 9 (Ը. Թ), Պալի-Փաչա եօգուչը Վահրամ էֆ. Սասսուրեանի դէմ։
Հինգշաբթի օրերը ձրի։ 12—30

ԱՐՕՍԹՈԼԻԷ ԻՆՍԹԻԹՈՒԹ, ԳՕՆԻԱ (ՀԷՆԱՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ)
Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 13/26ին։ Հաստատութիւնս կամ նպաստակի ունենալով Բարձր և մասնագիտոյն Գործնական Լրագրութիւն մը ազգ ուսանողներուն՝ կ'աւանդէ Օսմ., Հայ., Անգլ., Ֆրանս., և Յունարէն (Յոյներու համար) լեզուները, ինչպէս նաև բնական, բնապատմական, փիլիսոփայական, ուսողական, վճռաբանական, եւն. գիտութիւնները։ Մեր խնամք կը տանի աշակերտներու ֆիզիկական առողջութեան և բարոյական մարդութեան։ Գիշերօթիկներու դպ. տարեթոշակն 10 սմ. ոսկի։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Տօքտ. Ա. Ե. Հայկազեան։ 10—7

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՋ ԱՂՋԿԱՆՑ ԻՍԿԻԷՍԱՐ
Վարժարանիս վերամուտ եղի պիտի ունենայ Սեպ. 14ին։ Գիշերօթիկները կ'ապառուին 13ին։
Դուէճն այս տարի տեղւոյ անցկութեան պատճառով պիտի չընդունի 14 տարեկանէ վար աշակերտուհիներ։ Սակայն ուսումնարանի չորս կարգերու և նախապատրաստական բարձրագոյն երեք կարգերու աշակերտուհիներուն ամէն կերպով պիտի ընծայէ և. եթէ հնար ըլլայ, պիտի աւելցնէ ալ՝ սովորական դիւրութիւնները։ Այս եօթը կարգերու աշակերտուհիներուն թիւը պիտի չգերազանցի, և. բան սովորականին մասնաւոր ուշադրութիւն պիտի ընդունուի գրչէնին մէջ։
Սեպ.ին վարժարանս ընդունելի ուզողներ կրնան դիմում ընելու։ Նամակները էրնան Տր. Փէթրիքի դրսուրի Անգ. Նամակատան չնորհիւ։ Կարելի է նաև անձամբ Գալաթ Սեպ. 1է եւ ուր։ 10—5

ԲՈՒՆ ՀԱՃԻ ԹԱՀԻՐ
Հայ վաճառականն յանձնարարուած և պատրաստ հագուստներու, ամէն տեսակ չոր կօշիկներու և ասն գործածութեան համար ընտիր խասայի։
Մանաւանդ Բայա, փուռին դէմ Մեծ Եալըզը խան, վարի յարկ Թիւ 16.—
Ապառիկի համար գիւրամատչելի պայմաններ։
Կանխիկի համար 10% զեղչ։ 39—50

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱԲԱՆԱՐ
Այս վարժարանը, զոր կը վարեն լուսաւորեալ անձինքներէն բաղկացած Խնամակալութիւն մը, ընկերութեան 11 ուսուցչէներէն կազմուած ձեռնասուսուցչական խումբ մը հիմնական դասընթացքի մը կուտայ բոլոր իրեն դիմող հայ աղջիկներուն։ Կ'աւանդուին բնական, իմաստասիրական, չափական և այլ գիտութիւններ։ Մասնաւոր ոյժ կը տրուի հայերէն և անգլ. լեզուներու նը կ'ուսուցուին նաև թուրքերէն և ֆրանսերէն լեզուները։ Վարժարանին երկու ընդարձակ և օդաւէտ շէնքերը, ինչպէս նաև խնամակալութեան երկու բժիշկ անդամները մեծապէս կ'ապահովէն աշակերտուհիներուն առողջութիւնը։ Աշակերտուհիներուն առողջութիւնը։ Աշակերտուհիներուն մէկ մասնաւորիր մինչև քաղաքս կերկարի, ճամբորդութիւնը խիստ դիւրին և հաճելի կ'ընծայէ։ Գիշերօթիկներու ապառիկը 12 օսմ. ոսկի, զոր երկու մասնաւանդաբար պէտք է հասուցանել։ Դասընկի դասի համար 5 կամ 3 ոսկի կը պահանջուի, դասաւանդութեան թիւին համեմատ։ Երկրորդի դասի համար 2½ ոսկի կը պահանջուի։ Վարժարանին Ի.Հ. տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 12 (Ն. Տ.) Դ. իրիկունը։ Վարժարանին նոր յայտարարագիրն ուզողներուն ձրի կ'ղրկուի։
Ա. եւ Ի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի, Պայպրլ Հաուս. Կ. Պոլիս, կամ դրել Տոքտ. Ս. Ֆ. Գասվաճեանի, Աստանպուլ Խնամակալութեան։ Ատաբազար, 12—9

ՊԵՕՑԻՒՔ ԷԼԳԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Ֆ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Վէ ՇԻՒԿԷԷԵԱՆԸ
Խաչանպօլ, Սուլթան Համամճեան
Թօշալեան խանին քէսմի 2ր գարեցուս
Էլպիսէ մաղազայարդ մը ունենալու հետեւանքով էն էսկի վէ էն զիրաքէ քէսէ էնդիրլիք բիմիշ օրան վէ 1871 սէնէ. ամենէ թէէսիս օրաէան Գ. Էրմէնեան պէյիւք էլպիսէ ռէքօրթիօրը, էսկի նամէ ու իւնվանքնը վէ մէքանքնը սօյլա թէպտիլ էրմէքտիքնէն մասաա, սոնրա վէ միւսասիսի պու ուէքա պիր գարի սոնրա ինդիրպի վէ թէքնիմիսէ պէգզի զարէրէ իսէրէք, Թօփալեան բանէն, ուսում իգիրնի գարեցնա քէնուսանէնէ հարը վէ մաղազրանքը թէվէնա. էյլէմէլ տէր։
1. Օրաստ մէվճուա էլպիսէլէրին ան մասա գուսմայ վէ պիլիմլէրինի,
2. Գուսմայլարին մէքանէթ վէ զէրթիքէրինի,
3. Ֆիլթիլարին զարէթ միւթէարիլ, վէ էլվէրիշլի օլմասընը։
Բէրիլան կէօրեն մուհթէրեմ միւթէրիլէրին մէզգիւր մաղազայարդմազատան գարէրլամայճաղարընա գամիլէն էմէնիզ։
Մէզգիւր մասատատա էօլչու իւզէրինէ ամ էլպիսէ եարընլմագատա պրը։
Ֆիթրը Քամբարի և Շաբաթ օրերը (Ը. Թ.) ժամը 6էն մինչեւ ութ ե'ղնդունի։ 40—2

ՖԻԹԸՐ ՔԱՄԲԱՌԻ
BITTER CAMPARI
ՖԻԹԸՐ ՔԱՄԲԱՌԻՆ տիեզերական ճանչցուած արտադրութիւն մըն է։ Սամոքսի օգտակար ըմպելի մըն է, որուն գործածութիւնը յանձնարարուած է ամէն երկիրներուն մէջ։ Ամէն մըն է, որուն համը չատ տիրոջելի է և ախորժակը կը գրգռէ։ Քիչ մը կազէօզի հետ խառնուելով՝ ամրան համար ամէնէն ախորժելի, ամէնէն զովացուցիչ և ախորժաբեր ըմպելին կ'ըլլայ։

ՔՕՐԴԻԱԼ ՔԱՄԲԱՌԻ
CORDIAL CAMPARI
ՔՕՐԴԻԱԼ ՔԱՄԲԱՌԻՆ հեղուկէ փոքր մը էզ որ իրր մարսողական կը խմուի կերակուրներու վրայէն, և որուն համը իր նմանը չունի։ Ձայնէն եւ առնուած փոքր գաւաթ մը սամոքսը կը կազդուրէ և մարսողութիւնը կը դիւրացնէ։ Զօրաւոր ըմպելիներու անպատեհութիւնները բնաւ չունի։

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄԲԱՌԻՆ և ՔՕՐԴԻԱԼ ՔԱՄԲԱՌԻՆ փոքր գաւամներով կը ծախուին գարեղրատուներու, առաջնակարգ սրճարաններու և անուշավաճառի խանութներուն մէջ։
Նիւով կը ծախուի մեծ նպարավաճառներու քով և դեղի մթերանոցներու մէջ եւն.։ 26—12

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱԲԱՆԱՐ
Այս վարժարանը, զոր կը վարեն լուսաւորեալ անձինքներէն բաղկացած Խնամակալութիւն մը, ընկերութեան 11 ուսուցչէներէն կազմուած ձեռնասուսուցչական խումբ մը հիմնական դասընթացքի մը կուտայ բոլոր իրեն դիմող հայ աղջիկներուն։ Կ'աւանդուին բնական, իմաստասիրական, չափական և այլ գիտութիւններ։ Մասնաւոր ոյժ կը տրուի հայերէն և անգլ. լեզուներու նը կ'ուսուցուին նաև թուրքերէն և ֆրանսերէն լեզուները։ Վարժարանին երկու ընդարձակ և օդաւէտ շէնքերը, ինչպէս նաև խնամակալութեան երկու բժիշկ անդամները մեծապէս կ'ապահովէն աշակերտուհիներուն առողջութիւնը։ Աշակերտուհիներուն մէկ մասնաւորիր մինչև քաղաքս կերկարի, ճամբորդութիւնը խիստ դիւրին և հաճելի կ'ընծայէ։ Գիշերօթիկներու ապառիկը 12 օսմ. ոսկի, զոր երկու մասնաւանդաբար պէտք է հասուցանել։ Դասընկի դասի համար 5 կամ 3 ոսկի կը պահանջուի, դասաւանդութեան թիւին համեմատ։ Երկրորդի դասի համար 2½ ոսկի կը պահանջուի։ Վարժարանին Ի.Հ. տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 12 (Ն. Տ.) Դ. իրիկունը։ Վարժարանին նոր յայտարագիրն ուզողներուն ձրի կ'ղրկուի։
Ա. եւ Ի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի, Պայպրլ Հաուս. Կ. Պոլիս, կամ դրել Տոքտ. Ս. Ֆ. Գասվաճեանի, Աստանպուլ Խնամակալութեան։ Ատաբազար, 12—9

ՏՕՔԹ. Ա. ԵՈՐԿԻՍԷՍ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԷԹՈՏՈՎ
ԵՒ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՄՈՐՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՂՁԻԱԿԱՆ ԱՒՏԸ
ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է
Տօքթ. Ա. Եօրկիսէսը որ գազդիանան տիտի և մորթի հիւանդութեանց հանրաճանաչ մասնագէտ Տօքթ. Ֆաուրիէի օգնականը եղած է Բէրլինի մէջ, այս տեսակ հիւանդութիւններէ տառապողները բժշկական նորագոյն ու կատարեալագործուած մեթոտներով կը բուժէ իր դարմանատան մէջ՝ Բերա Ալիսարլարը։ Շաբաթավաճառ Լէգոնի վերնայարկը առաջին յարկի սրտրթմանը՝ ամէն օր կէսօրէն մինչեւ իրիկուն։

ԱՐԻԵԼՔԻ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ
Ջ. Ս. ՋՕՆՍԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.
J. G. Johnson & Cie
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ԴԻՄԱՑ
Թահթապրան խան. ՂԱԼԱԹԻԱ
Կ. ՊՈԼԻՍ
Արդիւնաւոր գործակալներ կը փնտռուին, առաջնակարգ յանձնարարականներ ներկայացնելու պայմանով։

ԲԷԹՕԼ ՈՒՐԱԼ
ՄԱԶԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
PETROLE OURAL
Երբ մազերդ իդ լաւ. մը լուսաք ԲԷԹՕԼ ՈՒՐԱԼի հակնեղիչ և զօրաւորցնող հեղուկով, վստահ եղիր թէ անոնք դեռ պիտի չթափին և ձեր գլխուն ծակտիները աւելի պիտի զօրանան։
Ցիշեալ հեղուկը վաճառացուած է ֆրանսական Բժշկական Կաճառէն և այսօր ամէն կողմ կը գործածուի։ Եթէ հեղաթափեցնել բռնուած էք, գործածեցէք այս հեղուկը և կատարելապէս պիտի զուարտնայ, յանուն և ձեր դէմքին գեղեցկութիւնը պիտի աւելնայ։
Կը ծախուի բոլոր սափրիչներուն և դեղավաճառներուն քով։ Մեկ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պազէ-Գարա Թիւ 5-11 Գ. Պաղիտասիա և ընկերութեան կեդրոնատեղին։ 25—12

ՕՄԷԿԱ
5 սէնէ իշխան թէքստիլա օլմունուշ այարը սաաթլար, գասան վէ երքէք իշիւն էնվալի չէչիւն։
Եէկանէ տէբօ զիմօսը Տէրսաատէթէ
ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱՔ
20—50

ԼԱՆՔԱՇԷՐ
ԱԶԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սգերլիզ
Դրամագլ. աւելի քան 13,000,000
Տարեկան գանձում տ-կոսէ և ապահովագրեալ 4,162,578
Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ
Որ այժմ ձուլուած է ՌՈՅԷԼ ապահովագրական ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷԷ
Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ անշարժանութիւններու վրայ, — քարաշէն և փայտէն կալուածներ, առեւտրական թուղթեր, ապրանքներ, եւն. եւն.։
Լանքաշէր միշտ նպաստաւոր եղած է ամէն կարգուսարգ և արդար կերպով կարգադրուելու համար։
Իր դրամագլխին՝ 13,062,125 անգլ. ոսկի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'ներշնչուի ապահովագրեալներուն։
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆԸ
Լիվրբուրլ, թիւ 1' ՆՈՐԹ ՀՈՆ ՍԹՐԻԹ
ԼՈՆՏՈՆ, 28' ԼՕՍԹՍԱՐՏ ՍԹՐԻԹ
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆՏ ՍԷՆԷԼԷՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Նս. 4 և 5 Քիւլիք Թիւնէլ խան
Դեր-Գարմեկալ Եղիրնէք
ՄԱԳՈՍՈՒ Ե. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Տարբերակ պէտքերու քաղաքներուն մէջ։
50—14

ՄԱՐԹՈՂԼՈՒ ՔԻԹԻՊՊԻԱՆԷՍԻ
Էսկի-Զապիէ Ճասսէսի Նս. 72
Քիթիպանէի մէզբար ասէիպ, ևրմի սէնէէն պէրու Տէրսաատէթէ քիթապէրլրք իթմէքտէ օլուպ, պուքէրրէ իւնվանը մէզգիւրա քիչասա էլէմի օլուղու սիւքքանա թէքմիլ քիթապէրլարա պուլունան թիւրքէ հէս նէվ, քիթիպի ասիգա վէ էէտիատ մէվճուա օլուպ, էրմէնիճէ վէ ֆրանսերգճա սաարլարը տախի թէսարիք իտէրէք օրփարրչ վուգօրնտա մանալէրիրնէ կէօնտէրիր. էնանգ իչուն խաւսատի բոգոնթօլոպ վար սրը։ Տէրսաատէթէ միւնթէչիր կազէթալարա ապոնէ գալա վէ գապալ իտէր։ Սրփարրչլարա սիւրատի ախզ ու իթատա խթիգամէթ վէ մասանէլէսնէլէի ինթիդամ պիր քէրէք վուգալ պալանգա միւռաճաաթ նէթիճէսինէ տէլչրլրճագ սրը։ 4—10

ՊԷՅՕՂԼՈՒ ԻՃՐԱ ՏԱԻՐԷՍԻՆՏԷՆ
Փանայեօթ Գարատանտի իլէ Վասիլին Զիեա Մուսթաֆա պէյլէ Գասպարեան Միհրան էֆ. զիմմէթլէրինէթ մանգիմիմնպիհ ալաճաթլարը օլան մէպլաղը մալիմէնին թէմմնը խթիֆաը զրմիրնտա մէտուանտան Զիեա Մուսթաֆա պէյին էօհտէի թէսարրուֆընտա օլուպ Պէյ Օղլու պիտայէթ մանքիմէսի իրմա տայիրէսինէ վէ 31ինի կիւնիւ եանի չէրի իյուլլը 18ինի բաղար իրթէսի կիւնի քարարտատէի գաթիսի քէչիտէ օլունմագ իւզրէ սասի օն գարարլարընտա եիւղտէ օն նիսպէթիտէքի բէյ վէ տէրօղիթ ագչէյէրինի միւթահարպէն էմլաքը մէզգիւրէ բիչկեանընտա մմուրը մուվաճճէէսինտէ հազրը պուլունմալարը տարէի մէզգիւրէտէն իլան օլունըր։
Ֆի 15 Ագրսթոս 1322

Եունան տէվլէթի թէպասարնտան մուգատէմա «Ա» Թէրամաթօ զիմէճէսի վէ էլեկտրիկ ինկիլիզ տէվլէթի թէպասարնտան Ֆրանքֆէրտ զէվճէսի Անանա նամ տիկէր Ասաղվէլա գասրընդի Եունան տէվլէթի Տէրսաատէթ գօնսօլոսընդն լիւգիմ իլ իտրա պիր գրթա իլամը մուճիպնճէ տէվլէթը միւարիւէյնա թէպասարնտան Միհալ կէրիկիլի վէ Լազար կէրիկիլի զիմմէթլէրինտէ մալիում էլ մգատար ալաճաղընդն թէմմնը խթիֆաը զրմիրնտա մէտանանան մուսախիլէհիմատա բէտէրլէրի Ալէքսանտր կէրիկիլիտէն ատիէն ինթիգալ իտէն Պէյօղլուընտա Մարդրիթ օսգաղրնտա 15 նումէրօ իլէ մուրագգամ 4 օտա վէ պիր ուճագ թէրաչէ վէ պիր գալու վէ պիր սահրընդը միւթէմիմ պիր պապ քիարկիր խանէտէքի նըսրքի հիսսէի շախէլէրի պիլ միւզայիտէ 12 պին զրշ. ալթնան ագչէ պէտէլի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ թէգաարուր իթմիշ օլմաղլա թարիխը իլանտան իթիպարէն 31 կիւն զարֆընտա եիւղտէ պէշ գամմրլա թալիպ օլանպրրն Պէյ օղլու Պիտայէթ մանքիմէսի իրմա տայիրէսինտէն վէ 31ինի կիւնիւ եանի չէրի իյուլլը 18ինի բաղար իրթէսի կիւնի քարարտատէի գաթիսի քէչիտէ օլունմագ իւզրէ սասի օն գարարլրընտա եիւղտէ օն նիսպէթիտէքի բէյ վէ տէրօղիթ ագչէյէրինի միւթահարպէն էմլաքը մէզգիւրէ բիչկեանընտա մմուրը մուվաճճէէսինտէ հազրը պուլունմալարը տարէի մէզգիւրէտէն իլան օլունըր։
Ֆի 15 Ագրսթոս 1322

ԻՒՄԿԻԻՏԱՐ ԻՃՐԱ ՏԱՑՐԷՍԻՆՏԷՆ
Խարրիէ խանըմըն սասիրը Շանանէ միրալայլարընտան Իզզէթլու Ահմէտ Խալիտ պէյ էֆ. զիմմէթինտէ Իւսկուտար Պիտայէթ մանքիմէսի իլամը իլէ դարը էզ խթիֆա մանքիմին պէն ալանագլարը օլան մալիում էլ մգատար մէպլաղընդն թէմմնը խթիֆաը զրմիրնտա մումանիէյինին Գաատը քարիէսինտէ Գրգրլ Թօփրաք Թօղլաքը պարը Հաճի Մուսթաֆա մանալէսինտէ Պաղտատ Ճատտէսինտէ մուքէրրէր 35 նումէրօլար իլէ մուրագգամ չէհրի 100 էր զրշ. իճար կէթիրմէքտէ օլան իլի պապ քէօմիւրի վէ արփաը տիւքքանալարընտա իրսէն միւթասարրրֆի օլուսղու բուպու հիսէի չայիէսինին թարիխը իլանտան իթիպարէն 15 կիւն սօնրա պիլմիզայէտ ֆիրուխթ վէ թէչպուս օլունանաը Իւսկիւտար Պիտայէթ մանքէմէսի իրմա տայիրէսինտէն իլան օլունուր։

ՎԱՐԶՈՒ ԿԱՄ ԾԱՒՈՒ ՏՈՒՆ
1600 կանգուն գետնի մը վրայ ընդարձակ պարտէզով և սենեակներով չորս կողմը բաց, հորով ու ջրհորով և օդաւէտ դիրքով Սէլամսըզ Մ. Խաչի մօտերը տուն մը վարձու կամ ծախու է։ Փափաքողներ կրնան դիմել նոյն թաղը նպարավաճառ Աւետիս աղայի 6—4

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՐՈՅՔ
396, Բերա, Մեծ Փողոց, 396
(Նանիի գարեջրատան վերի յարկը)
Ամենասաստիկ ցաւած ակառները վ յրկեանապէս կը բուժին, ցաւով դիմել և շուժուած վերադառնալու պայմանով։ Արհեստական ակառներ կը պատրաստեն յար և նման բնականի, ազատ սրտաբանութիւն և կատարեալ ծամողութիւն երաչխաւորեալ։
Դարուս ամենակատարեալ գործեալ գործիքներու միջոցաւ առանց ցաւի առանձնանութիւն։
Ամառները ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր, և ձմեռները առաւօտէն մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին։ 18—50

ԳԵՂԱՐԱՆ ՏԻՒՅՄԷՃԵԱՆ
Դեղերու ՔԱՐՄՈՒԹԵԱՆ և ՆՈՐՈՒԹԵԱՆ կուժանէ հիւանդներ կրնան մեծ ՀՍՏԱՀՈՒԹԵԱՄԲ դիմել ի Ֆէրիւէլ, Զուլաք փողոց, Թիւ 21։
Դեղարանս ունի նաև բժիշկներ, մասնաւանդ Տօքթօր Տիմիթրիսարս և Ա. Տաամիաթոյժ Զ. Պարսիզպանեան, որոնք ամէն օր բրեկի վերջ իրենց դիմող հիւանդները ձրիաբար կը դարմանեն Դեղարանիս մէջ։ 29

HUILE de HOGG
ՀՕԿԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՄՈ ԻՒՂ
Հանրածանօթ են այն առողջապահիկ արդիւնքները զորս վաստառողջ, անարիւնկամ կրթքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ'ստանան թարմ մորիւ կարդէն հանուած իւղը գործածելով։ Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այդ իւղն ըլլայ անարատ և բնական։ Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ ապրանքի իւղերէ, որոնք փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու, առաջացնելու խանգարելու միայն կը ծառայեն։ Հօկի իւղը ամէն երաչխաւորութիւն կ'ընծայէ անարատութեան և ազդեցութեան, որոնք անհրաժեշտ են հիւանդներուն։ Իր անմրսելի գերազանցութիւնը աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանչցուած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վարժարանի է բոլոր արուեստանոցներէն։ Հօկի իւղը եռանկիւնաձեւ շիշերով միայն կը ծախուի։ Արաբի պահարանի վրայ պահանջեցէք գործարանատերերու մրաբեան երաչխաւորութեան դրոշմը։
Զկան իւղ չերցող խմողներուն կը յանձնարարուի ՀՕԿԻ ԷՄՈՒԼՃԻՕՆ որ ձկան իւղին ազդեցութիւնը ունի կատարելապէս։ Եղերդատեղի կ. Պոլիս Եուսուֆեան խան 23—25 Ալ. Ի. Մանանի վաճառատուն։ 50—30

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ
Մասնանիւղ Ղալաթիոյ.— Քամանսо խան։
Պոլսոյ Գործակալութիւն.—Գաբրրնը օղլու բասաժին դիմաց Ալ. Քիւրքիպանեան փողոց։
Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։
Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն իր ցանցին և Աստանպուլի հաշիւ։ 50—17

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ